

Toulouse

Toulouse er en kommune i det sydvestlige Frankrig, og præfektur i regionen [Occitanie](#) og i departementet [Haute-Garonne](#), samt sæde [for Toulouse Métropole](#).

Dens indbyggere kaldes *Toulousains* og *Toulousaines*.

I 2021 havde Toulouse 504.078 indbyggere.

Toulouse er den fjerde mest folkerige by i Frankrig (efter Paris, Marseille og Lyon). [Toulouse-byområdet](#) har 1.063.235 indbyggere i 2021, også på fjerdepladsen nationalt (efter Paris, Lyon og Marseille).

Endelig er dens attraktionsområde det femtestørste i landet med 1.490.640 indbyggere (efter Paris, Lyon, Marseille og Lille).

Byen Toulouse var også hovedstad i den tidligere [Midi-Pyrénées-region](#), indtil den forsvandt den 1. januar 2016.

I det femte århundrede var det også hovedstad i [det visigotiske kongerige](#), en af hovedstæderne (fra det syvende til det niende århundrede) i [kongeriget Aquitaine](#), hovedstad i [grevskabet Toulouse](#) grundlagt i 852 af [Raimond I](#) og historisk hovedstad i [Languedoc](#).

Byen med sin arkitektur, er karakteristisk for byerne i Sydfrankrig.

Toulouse får ofte tilnavnet "den lyserøde by" på grund af farven på det lokale traditionelle byggemateriale, [terracotta mursten](#).

Udviklingen af [dyrkningen af violen i Toulouse i det](#) nittende århundrede gjorde den til et emblem for byen og gav den tilnavnet "[violernes](#) by".

Den har også, meget sjældnere, tilnavnet "Mondine-byen" (*Ciutat Mondina* på occitansk), med henvisning til [dynastiet af byens grever](#), ofte kaldet Raymond.

[Canal du Midi](#), der forbinder Toulouse med [Sète](#), har været [på UNESCOs verdensarvsliste](#) siden 1996. [Saint-Sernin-basilikaen](#), den største [romanske bygning](#) i Europa, har også været opført siden 1998 som en del [af ruterne til Santiago de Compostela](#).

Toulouse er den europæiske hovedstad for [luftfarts- og rumfartsindustrien](#) med hjemsted for [Airbus Commercial Aircraft](#) og dets moderselskab [Airbus](#).

Den har mere end 100.000 studerende og ifølge *L'Express* var det den mest dynamiske by i [Frankrig](#) i 2009.

Erhvervsmagasinet [Challenges](#) fornyede denne titel i 2012 og 2015.

Toulouses symbolske sport er [rugby union](#), hvor [klubben Stade Toulousain](#) har den rigeste rekord på både nationalt og kontinentalt niveau med 23 franske mesterskabstitler og seks europæiske mesterskabstitler.

[Cassoulet](#), [pølse](#) og [viol](#) er de symbolske specialiteter i Toulouse-gastronomien.

Metropolis

Toulouse set af SPOT-satellitten i 2002.

Toulouse var meget tidligt flittigt takket være [Bazacle-møllerne på Garonne](#), der dengang var vuggen for mange flyproducenter som [Latécoère](#), [Sud Aviation](#), [Airbus-firmaet](#), der blev

oprettet i [Blagnac](#) i 1970, og er en europæisk [teknologipark](#), der samler mange banebrydende industrier inden for [luftfart](#), [rumfart](#), [elektronik](#), [IT](#), [kemi](#) og [medicinalindustriener](#) [tjenester](#) som [Meteopole](#).

Det har mange forskningscentre såsom [Laboratory of Analysis and System Architecture](#), [National Centre for Space Studies](#), [Agrobiopole](#) ([INRA](#), [ENSAT](#)) og koncentrerer også forskning relateret til human- og veterinærmedicin ([Oncopole](#), [INSERM](#), [CNRS](#), [Purpan](#) og [Rangueil University Hospitals](#)).

Det er en vigtig studenterby, [universitetet](#), der blev oprettet i middelalderen (i 1229, et af de ældste i Frankrig med [Paris](#) og [Montpellier](#)), byder velkommen til 100.000 studerende.

[Jean Jaurès](#) var lektor ved Det Humanistiske Fakultet, [Paul Sabatier](#), [Nobelprisen i kemi](#) i 1912, var dekan for Det Naturvidenskabelige Fakultet, og [Vincent Auriol](#), præsident for Den Franske Republik, havde en doktorgrad fra Det Juridiske Fakultet.

Byen er udstyret med kulturelle institutioner som [Capitole Theatre](#), der er berømt for sin tradition for operaer og *bel canto*, kombineret med sit atypiske auditorium [Halle aux Grains](#).

Ud over [Sorano Grand Theatre](#) er [TNT Grand Théâtre de la Cité](#) og mange andre spillesteder spredt ud over hele byen blevet tilføjet, såsom [Garonne Theatre](#).

Blandt de seneste faciliteter: [kongrescentret Pierre-Baudis](#), [mediebiblioteket José-Cabanis](#), [Zenith](#), [Cité de l'Espac](#)e, [Jardin des Plantes-museet](#), [kasino-teatret](#).

Toulouse ligger i Sydfrankrig, i den nordlige del af [Haute-Garonne-departementet](#), på kommunikationsaksen mellem Middelhavet og Atlanterhavet.

Den ligger i et sving i [Garonne](#), som kommer fra [Pyrenæerne](#) og drejer mod nordøst, før den skifter retning ved Toulouse for at gå mod nordvest mod Atlanterhavet.

Mod syd på en klar dag er den pyrenæiske kæde synlig. Det var på denne bøjning af [Garonne](#), et naturligt knudepunkt for kommunikationsveje, at de første mænd ved Toulouses oprindelse slog sig ned.

Den ligger i krydsfeltet mellem store europæiske ruter, såsom den store øst-vest-akse [E80 Rom-Lissabon](#), den nord-sydgående [E9](#) Paris-Barcelona-aksen eller den fremtidige rute for at åbne den kontinentale diagonal Zaragoza-Lyon.

Geografisk ligger den 122 kilometer fra [Pic d'Aneto](#) (3.404 meter), det højeste punkt i Pyrenæerne, kilden til Garonne i [Maladeta-massivet](#) (Spanien), 144 kilometer fra Middelhavet ved [Gruissan](#) i [Aude](#) mod øst og 233 kilometer fra Atlanterhavet ved [Capbreton](#) i [Landes](#) mod vest.

Den højre bred af Toulouse ligger på en usynkelig terrasse, hvorpå den romerske by blev etableret. Det var også på denne terrasse, at købmands- og handelsbyen Toulouse blev dannet. På den anden side af [Garonne](#) er der den venstre bred med den tidligere [Saint-Cyprien-forstad](#), der længe var et fattigt distrikt, fordi det blev bygget uden for bymurene og i en oversvømmelseszone.

Saint-Cyprien-distriktet ligger få meter under højre bred og har ofte været udsat for kraftige oversvømmelser. I 1875 blev Saint-Cyprien-distriktet oversvømmet af vandet i Garonne, og flere broer blev skyllet væk.

Denne lave beliggenhed forklarer udviklingen af flodens kurve gennem århundreder på venstre bred, mellem [Touch-floden](#), der løber nord for [Purpan](#), og den nuværende [Chaussée du Bazacle](#).

[Canal du Midi](#), et værk af [Pierre-Paul Riquet](#), som følger en kunstig kurve af Garonne mod Middelhavet, går op til sydøst for [Hers-Mort-dalen](#) og krydser byens højre bred.

Kommunen Toulouse har et areal på 11.830 hektar, omkring 1.300 hektar mere end [Paris](#) og 7.000 mere end [Lyon](#), men 13.000 mindre end [Marseille](#).

Toulouse grænser op til sytten andre kommuner.

Relieffet over Toulouse er markeret ved sammensmeltningen af dalene af bifloder til [Garonne](#).

[Ariège](#) mod syd er domineret af de stejle skråninger i [Vieille-Toulouse](#), som dominerer byen på [Pech-Davids](#) forbjerg.

[Hers-Mort](#), der løber ud i Garonne nord for Toulouse, danner en stor slette kendt som "Lalande". Den er adskilt mod øst af en linje dannet af bakkerne Montaudran og Jolimont.

Vest for byen, i god afstand fra byens centrum (seks til syv kilometer i gennemsnit), er tre terrasser forskudt for at nå [Gascognes](#) bjergskråninger.

Kommunen ligger i [Garonne-bassin](#)et i [Adour-Garonne-bassin](#)et.

Den afvandes af [Canal du Midi](#), [Garonne](#), [Saint-Martory-kanalen](#), [Touch](#), [Hers-Mort](#), [Marcaissonne](#), [Saune](#), Sausse, Saudrune-strømmen, Maltemps-strømmen, en arm af Hers, Fossé de Larramet, og af to små vandløb, der udgør et hydrografisk net på 97 km i samlet længde.

[Canal du Midi](#), med en samlet længde på 239,8 km, er en sejlkanal med en adskillelse, der har forbundet Toulouse med Middelhavet siden det syttende århundrede.

[Garonne](#) er en hovedsageligt fransk flod, der har sit udspring i [Spanien](#) og løber i 529 km, før den løber ud i Atlanterhavet.

[Saint-Martory-kanalen](#), med en samlet længde på 71,2 km, har sit udspring i [kommunen Saint-Martory](#) og løber fra sydvest til nordøst. Den løber ind i [Garonne](#) på det kommunale område efter at have krydset 19 kommuner.

[Touch](#), med en samlet længde på 74,5 km, har sit udspring i [kommunen Lilhac](#) og løber fra sydvest til nordøst. Den krydser kommunen og løber ud i [Garonne](#) ved [Blagnac](#), efter at have krydset 29 kommuner.

[Hers-Mort](#), med en samlet længde på 89,3 km, udspringer i kommunen [Laurac](#) (11) og løber fra sydøst til nordvest. Den krydser kommunen og løber ud i [Garonne](#) ved [Grenada](#) efter at have passeret gennem 40 kommuner.

[Marcaissonne](#), med en samlet længde på 26,5 km, har sit udspring i [kommunen Beauville](#) og løber fra sydøst til nordvest. Den løber ind i [Hers-Mort](#) på det kommunale område, efter at have krydset 14 kommuner.

[Saune](#), med en samlet længde på 31,8 km, har sit udspring i [kommunen Vaux](#) og flyder mod sydøst. Den løber ind i [Hers-Mort](#) på det kommunale område, efter at have krydset 18 kommuner.

Klimaet i Toulouse er tempereret-varmt, oceanisk og nedbrudt og med en middelhavstendens præget af en varm og tør sommer, et solrigt efterår, en mild vinter og et vådt forår, præget af tilbagevendende regn, ofte stormfuldt og nogle gange ledsaget af hagl, som i maj 2008 og 2009.

Dette klima kan betragtes som et overgangsklima mellem det oceaniske klima og middelhavsklimaet, selv om sammensmeltningen af disse to klimaer, afhængigt af klimatiseringerne, kan placere Toulouse i et fugtigt subtropisk klima.

De fremherskende vinde er, i rækkefølge efter betydning, vestenvinden (der generelt bringer fugt fra Atlanterhavet), [autanvinden](#) (der kommer fra sydøst) og nordenvinden, som er meget sjældnere og generelt kold og tør (bringer luft fra kolde anticykloniske masser placeret over Nordeuropa).

Autan-vinden kaldes også "vinden, der gør dig skør", eller endda "djævelens vind" på grund af dens formodede indflydelse på menneskers og dyrs adfærd (irritabilitet, hjerterytmeforstyrrelse, stigning i antallet af fødsler osv.). Nogle gange kan denne vind blive meget kraftig, som den 4. maj 1916, da den væltede Toulouse-Revel-toget.

Toulouse blev ramt af en tornado den 15. maj 1980 omkring kl. 20.15. Tornadoen var dannet i [Blagnac lufthavn](#), før den fortsatte mod Toulouse for at afslutte sin kurs mod [Casselardit-distriktet](#), nær [Purpan](#). Denne F2-tornado, med vindstød på 200 km/t, rev tagene af og forårsagede andre betydelige skader

Toulouse er centrum for flere motorvejs- og vejkommunikationsruter. [Ringvejen Toulouse](#), delvist fordoblet af flere ringveje (herunder især [Arc-en-Ciel-ringvejen](#) mod vest) giver dig mulighed for at gå rundt i hjertet af byområdet. Denne ringvej eller disse omfartsveje er forbundet med de fleste af de større veje mellem byer:

- mod nordvest [Bordeaux](#) ved at tage [A62](#)
- nord for [Paris](#) af [N20](#) og [A20](#), forbundet med A62 ved [Montauban](#)
- mod nordøst [Albi](#), ved [A68](#). Udvidelsen til 2x2 baner til [Lyon](#) er planlagt, uden at der er fastsat nogen dato til dato
- mod øst syd for [Tarn-departementet](#), ved [A680](#), forbundet med [A68](#) ved [Gragnague](#). Dens mellemfristede forlængelse (planlagt til at åbne i 2025), der tager navnet [A69-motorvejen](#), er også planlagt til [Castres](#)
- mod øst [Narbonne](#) med [A61](#), derefter hele Middelhavskysten (fra [Perpignan](#) til [Menton](#)) takket være forbindelsen mellem A61 og [A9](#)
- mod sydøst, Ariège ([Pamiers](#) og [Foix](#)) og [Andorra](#) via [A66](#). Dens forlængelse til den spanske grænse for at forbinde [Barcelona](#) er planlagt, men der er ikke planlagt nogen dato
- mod sydvest, [Tarbes](#), [Pau](#), [Bayonne](#), den baskiske kyst og det vestlige Spanien, via [A64](#).

Derudover betjenes byområdet af flere motorveje og sekundære motorveje, der fuldender storbynettet:

- mod syd har [N20](#) forbindelse til [A64](#) ved [Portet-sur-Garonne](#). Den betjener den sydlige del af byområdet, mellem [Pinsaguel](#) og [Auterive](#), og giver dig mulighed for at nå [Ariège](#)

- mod vest åbner [N124](#) (2x2 baner) og [A624](#) (3x2 baner) ved Toulouse akse for [Gers](#) og betjener kommunerne [Colomiers](#), [Pibrac](#) og [L'Isle-Jourdain](#) samt [Airbus-områderne Ramassiers](#) og [Saint-Martin-du-Touch](#)
- mod nordvest omkranser [ringvejen](#), [A621](#) og [Fil d'Ariane](#) distrikterne [Purpan](#) og [Sept-Deniers](#). [A621](#) strækker sig derefter nordpå til kommunen [Blagnac](#) og [lufthavnen](#), og strækker sig derefter i form af en storbymotorvej ([Mælkevejen](#)) til [MEETT](#) og kommunen [Beauzelle](#)
- mod sydøst går den korte [A623](#) i sløjfe [Ranqueil-campus](#) ved at forbinde [Route de Narbonne](#) og [N113 \(Ramonville-Saint-Agne\)](#) med [Palays-udfletningen](#), på det sted, hvor [A61](#) kommer ind på [ringvejen](#)
- endelig tillader [Arc-en-Ciel-ringvejen](#) og [Avenue Eisenhower](#) en anden omfartsvej vest for Toulouse mellem [A64](#) og [A624](#).

Det er nogle gange vanskeligt at rejse i byområdet, da ringvejen ofte er overbelastet i myldretiden (mere end 135.000 biler om dagen på Purpan-Empalot-strækningen i 2011 ifølge DRE, dvs. mætningstærsklen for en 2 gange 3 kanaler).

Den store omfartsvej i byområdet har været genstand for en offentlig debat i fodsporene på Translauragaise, men også i en ny variant mod vest i forlængelse af A20 E9. Dens opførelse, efter [Grenelle Environment Forum](#), blev anset for at være for tidlig i juni 2008 af økologiministeren, Jean-Louis Borloo.

Arc en Ciel-ringvejen (D980), der stadig er ufærdig og alligevel designet i 1965, er stadig et alternativ til at fordoble ringvejen vest og sydvest for Toulouse-byområdet.

En række byboulevarer forventes også at forbinde netværket af urbane motorveje (Saint Martory Canal Lane, North Urban Boulevard, East Exit Road osv.)

Nogle gader i Toulouse, der kan rumme gennemgående trafik eller "strategiske" buslinjer (*sic*), har en høj maksimal hastighed på 50 km/t. De gader, der helt eller delvist er hævet til 50 km/t, er især boulevarder langs Canal du Midi, Boulevard des Crêtes og gennemtrængende arterier ved indgangen til byen.

Da [agglomerationen](#) er særlig stor og fragmenteret mellem boligområder, erhvervsområder og meget forskellige beskæftigelsescentre, er bilen den vigtigste transportform (64 % af rejserne). Hele metro- og busnettet kan transportere op til 412.000 passagerer på visse hverdage (10. december 2010)³⁹.

Bus

[Bynetværket i Tisséo](#) har 149 buslinjer (inklusive Linéo) i 2021. Linjerne i netværket tillader service af hele Toulouse-byområdets område. Ud over de klassiske buslinjer er der [Lineo-linjerne](#). Det er buslinjer med et højt serviceniveau, 7 i antal i 2019 og 10 i 2023. Takket være et rullende materiel med større kapacitet og en meget bredere frekvens yder de en betydelig service til Toulouse-distrikter, der ikke betjenes af metro eller sporvogn.

Metro

Byområdet Toulouse betjenes af et [VAL-metronetværk](#), der består af to linjer ([A](#) og [B](#)). En tredje linje, [linje C](#), er under opførelse.

Et [VAL 206-tog](#) på en forhøjet del af [linje A i Toulouse-metroen](#) mellem [stationerne Mirail – Université](#) og [Bagatelle](#).

Disse udgør i alt 27,5 km (12,5 km + 15 km) og 38 stationer (18 + 20), hvilket registrerer et gennemsnitligt fremmøde på 219.000 valideringer om dagen (linje A) og 207.000 valideringer om dagen (linje B).

Siden den 11. december 2010 har Toulouse-sporvognen været tilbage med [T1-linjen](#) (10,9 km), som forbinder [Beauzelle](#) (via [Blagnac](#)) med Palais de Justice station.

Den betjener [Ile du Ramier](#), *Fer à cheval*, *Avenue de Muret*, *Croix de Pierre*, *Déodat de Séverac*, [togstationen Toulouse-Saint-Cyprien-Arènes](#), [Zenith](#), [Purpan](#) Universitetshospital, den nye bydel Andromède i Blagnac og Cartoucherie i Toulouse. Opførelsen af en filial til lufthavnens samt en udvidelse af [Grand Rond](#) (Jardin des Plantes - Muséum) er planlagt til 2013, og arbejdet skal påbegyndes i 2011, og denne udvidelse vil muliggøre en ny tilgang til det historiske hypercenter og et netværk af forbindelser til de to metrolinjer (A og B).

Ruten er udsmykket i rundkørslerne med originale kreationer. Der vil derfor opstå fem kunstneriske værker, fordelt som følger: *Mirador* af Stéphane Pencreac'h (Avenue de Lombez), *Forpagteren* af Gloria Friedmann (La Flambère), *Hunden og myggen* af Richard Fauguet (Ancely), *Hestens ben* af Daniel Coulet (Blagnac), det lysende værk langs rutens 11 km er af Hervé Audibert.

Siden den 20. december 2013 er sporvognslinje [T1](#) blevet forlænget til metrostationen [Palais de Justice](#) for at blive tilsluttet [metrolinje B](#).

Den 10. april 2015 blev [T2-linjen](#) indviet. Den har samme rute som T1-linjen til *Ancely* station, og den forgrener sig derefter til lufthavnsområdet og derefter til lufthavnen, hvor dens endestation er placeret foran hovedhallen. T1- og T2-linjerne på Toulouse-sporvognen transporterede omkring 50.000 passagerer dagligt på det tidspunkt.

Den 5. juni 2023 blev T2-linjen afskaffet for i 2026 at gøre plads til en shuttle til [Toulouse-Blagnac lufthavn](#) ved hjælp af dens gamle infrastruktur.

Byen er organiseret i koncentriske zoner svarende til dens byvækst.

Et gammelt hjerte

Plan over Toulouse i 1631, af Melchior Tavernier. Murstenstårne fra det femtende og sekstende århundrede.

Tidligere blev centrum beskrevet i form af et hjerte med sine to lapper (højre bred) og spids (venstre bred):

- opstrøms var byen centreret omkring den nuværende Place Esquirol (tidligere forum). Skakbrætplanen er en gammel romersk by, og den kan stadig læses: smalle gader nogenlunde parallelle med *cardo* og *decumanus*, som nogle gange blev lidt snoede i middelalderen mellem den gamle nord (Capitol) og syd (Palais de Justice, tidligere parlament), øst (Saint-Étienne) og vest (Dalbade) porte. Det var præfekturets borgerlige distrikt, katedralen, derefter hotellerne i Capitouls og Pastel
- nedstrøms, byen nord for Place du Capitole og Place de la Daurade, centreret omkring klosteret Saint-Sernin, er et middelalderligt distrikt, der historisk set er mere universitetsbaseret, hvis gamle klostre har givet plads til gymnasier, universiteter og den administrative by
- på venstre bred forstaden Saint-Cyprien, et mere arbejderklassedistrikt, præget af sin tidligere hospitalsaktivitet (Hôtel Dieu)

- i [distriktet Saint-Simon](#), ligger [slottet Candie](#) af [herredømmet](#) Candie de Saint-Simon, det ældste slot af middelalderlig oprindelse (fra det trettende^{til} det femtende århundrede) i kommunen Toulouse.

Pont Neuf og især Place du Capitole er centrum for dette "hjerte", som er indskrevet i boulevarderne (på stedet for den middelalderlige mur, der stadig er synlig i den administrative by). Trafikken blev ventileret i det nittende århundrede af haussmannske åbninger (rue de Metz og rue Alsace-Lorraine).

Forstæder og distrikter fra det attende^{til} det nittende århundrede

Mellem boulevarderne og Canal du Midi, ud over det attende århundredes udsmykninger (parker, pladser, gyder, Grand Rond), der stritter mod det gamle centrum, er der organiseret et bælte af forstæder eller kvarterer langs boulevarderne eller akserne, der forlader byen ([Saint-Michel](#), [Saint-Aubin](#), [Chalets](#), [Minimes osv.](#)) og derefter rundt om stationerne ([især Matabiau](#), men også mod sydøst, [Saint-Agne](#)). Socialt boligbyggeri mellem 1930'erne og efterkrigstiden blev bygget i udkanten af dette byrum, som forsøgte at tilpasse sig bilen i 1950'erne og 1960'erne (baner langs kanalen osv.).

De urbane omvæltninger i det nittende århundrede

Chefarkitekt for byen [Toulouse Urbain Vitry](#), generel plan for byens linjeføringer Place du Capitole blev designet af [Jacques-Pascal Virebent](#) (første halvdel af det nittende århundrede).

På tærsklen til revolutionen talte befolkningen i Toulouse 60.000 indbyggere. I 1886 var der 150.000. I løbet af hundrede år er befolkningstallet næsten tredoblet. Med denne stigning gennem det nittende århundrede bosatte de nye indbyggere sig hovedsageligt i forstæderne, men det forhindrede ikke byens centrum i at ændre udseende.

Den første halvdel af dette århundrede skulle leve efter oplysningstiden: det var et spørgsmål om at forskønne og ventilere. I anden halvdel blev Toulouse-folket inspireret af Haussmanns Paris.

Toulouse var en by med et stadig middelalderligt udseende og ubalanceret af indhegningen af store klostre, omgivet af gamle volde, krydset af smalle og snoede gader.

En mand fra oplysningstiden, [Jacques-Pascal Virebent](#), ledsaget af [Joseph Vitry](#), tænkte på byens forvandlinger. Han havde allerede arbejdet med neoklassisk æstetik. På trods af ugunstige økonomiske midler arbejdede denne mand med en af sine eneste ressourcer, nemlig sin ubarmhjertighed.

Målet med hans "linjeføringsplan" var, at den overskydende befolkning kun skulle forårsage ringe ændringer i byens udseende, samtidig med at den gav gode leve- og trafikforhold. Under det andet kejserrige (1852-1870) begyndte Toulouse at blive mindre isoleret. Den er forbundet med de andre byer med jernbanen: [Toulouse-Matabiau station](#) blev indviet i 1857.

Befolkningen i Toulouse bruger også Garonne til transport af varer. Men et problem er tilbage: hvordan kommer man ind i den gamle by?

Løsningen var at ventilere bystoffet for at give bedre cirkulation. Toulouse er inspireret af den haussmannske model.

En af de store opgaver, som byens ingeniører skulle udføre, var at tilpasse gaderne, dvs. udvide og udbedre.

Allerede i løbet af det 18. århundrede var princippet om en generel plan for linjeføring blevet bekræftet i en bekymring for harmoni. Under revolutionen blev denne opgave overdraget til de lokale myndigheder. Det var først i begyndelsen af det nittende århundrede, at Toulouse

kommune begyndte at beskæftige sig med organiseringen af linjeføringer (et kommunalt dekret af 10. juli 1801 fastslog, at det var vigtigt at fastsætte bredden på gaderne på en stabil og ensartet måde). Således blev bredden af hovedgaderne sat til 10 meter, bredden af de sekundære gader til 6 meter og bredden af gaderne med lidt trafik til 5 meter.

Projektet blev overdraget til ingeniøren Rivet, og arbejdet begyndte først i 1807. Mange projekter blev afvist af indenrigsministeriet. Endelig begyndte arbejdet for alvor i 1829.

Ødelæggelse af voldene

Voldene, der blev kondemneret i 1808, blev ødelagt mellem 1829 og 1832 og erstattet af et bælte af boulevarder. Borgmesteren vil ødelægge de gamle volde. For at gøre dette måtte han bede om kongens godkendelse, som var langsom at give, fordi voldene beskyttede byen Toulouse mod fremmede hære.

Så tidligt som i det attende århundrede var en bevægelse for at ødelægge voldene allerede i gang. Spørgsmålet om ejerskab af voldene opstod mellem kommunen og kongen. Det var til sidst Napoleon ¹, der gav voldene til byen, men de blev ikke ødelagt med det samme, fordi Frankrig var i krig med fremmede hære på det tidspunkt. Den fredsperiode, der fulgte efter imperiets fald, var befordrende for nedrivningen af voldene. Nedrivningsmaterialerne skal bruges til at opføre andre bygninger.

Hausmannske gennembrud i Toulouse

I 1865, da Place du [Capitole](#) stod færdigt, blev det besluttet at bore "store arterier" efter modellen af de store åbninger, der blev lavet i Paris af præfekten Haussmann (deraf navnet Hausmannske gennembrud). [Urbain Maguès](#) var ansvarlig for linjeføringsplanen og gennembruddene i Toulouse. Han foreslog derefter at bygge to store vinkelrette gader, der krydsede hinanden i centrum af byen. Byrådet drøftede dette og foreslog at reducere den oprindeligt planlagte bredde på disse akser, som var 25 meter (som i Paris, Lyon og Marseille) for et mindre ambitiøst projekt på 16 meter, herunder 4 meter fortov. Disse to store gader blev derefter åbnet mellem 1871 og 1874 og blev kaldt rue d'Alsace-Lorraine og rue de Metz. Rue du Languedoc og rue Ozenne blev derefter gennemboret, hvilket ødelagde mange bygninger og hjem. Opførelsen af Rue Ozenne fra 1907 til 1911 førte til, at syv gamle private palæer helt eller delvist forsvandt. I 1868 blev [augustinerklostrets](#) refektorium, nær gennembruddet af rue d'Alsace-Lorraine, jævnet med jorden. I 1892 blev det overdækkede marked på Place de la Halle-au-Blé (Place Esquirol) revet ned, og Halle blev derefter flyttet til Place Victor-Hugo. Arbejdet med gennembruddene varede indtil Første Verdenskrig.

Længdeaksen: Gaderne Alsace-Lorraine og Languedoc

Efter erhvervelsen af jorden blev de første konstruktioner af [rue d'Alsace-Lorraine](#) ([Place Rouaix](#) til Square du Capitole) udført mellem 1871 og 1879.

Byrådet besluttede at forlænge denne vej fra rue Lafayette til boulevarderne. Byen køber jorden, udfører nedrivningerne og returnerer byggegrundene til enkeltpersoner.

Bygningerne er opført mellem 1878 og 1885 og er ligesom bygningerne på den sydlige del alle (eller næsten) 17,80 m høje.

Arkitekterne er for det meste parisere, og gule mursten bruges hovedsageligt. Et teaterprojekt blev foreslået, men blev hurtigt erstattet af det centrale postkontor i 1886. Disse to sektioner betegnes under samme navn, nemlig rue Alsace-Lorraine.

I 1897 og 1898 godkendte byrådet udvidelsen af rue Alsace-Lorraine (fra Place Rouaix til Place de Salin). Den blev kaldt rue du Languedoc i 1904.

Projektet respekterede ikke de to åbningers rethed, især på grund af behovet for at bevare Hôtel de Lasbordes (også kendt som Vieux-Raisin). Nedrivningerne blev spredt ud fra 1899 til 1904, og byggeriet blev spredt over 10 år fra 1900 til 1910. Arkitekterne er denne gang fra Toulouse (Joseph Galinier eller Étienne), og husene har for det meste røde murstensfacader, der svarer til den traditionelle Toulouse-farve. Den første halvdel af århundredet var inspireret af oplysningstiden og Mondran-planens håb om en åben og regelmæssig by. Den anden, inspireret af Haussmanns Paris, udviklede byen ved at gennembore lige alléer med bygninger. Disse gennembrud afspejler også fremkomsten af et borgerskab, hvor det sociale hierarki symboliseres af det besatte gulv.

Rue Ozenne

For at rydde op i Montgaillard-distriktet blev det besluttet at bygge et gennembrud fra Place des Carmes til Jardin des Plantes. Mange indledende projekter forbliver ufærdige eller forsømte. De første bygninger blev bygget i 1926. Den nye gade blev opkaldt efter Théodore Ozenne (byens velgører). Flere små pladser med moderne butikker blev ødelagt. Fra nu af er gaderne i Alsace-Lorraine og Metz de to hovedfærdselsårer i byen.

Den tværgående akse: Rue de Metz

Samtidig med den første del af rue Alsace-Lorraine begyndte de første arbejder på rue de Metz i 1868 med erhvervelsen af jorden. Fra 1871 blev bygninger identiske med dem på rue Alsace-Lorraine opført. Dette første arbejde blev afsluttet i 1879. Ved forhandlingerne den 25. marts 1893 blev det besluttet at færdiggøre denne akse fra museet til boulevarderne. De fleste af bygningerne blev bygget mellem 1898 og 1910. For at fuldende forbindelsen mellem Pont Neuf og Porte Saint-Étienne blev det overdækkede marked, der blev bygget på Place Esquirol, revet ned i 1892. Den blev erstattet af tre haller: Carmes, Saint-Cyprien og Victor-Hugo. I 1895 blev pladsen ved Musée des Augustins oprettet.

En nylig forstad

Indtil omkring 1950 forblev kommunen, der var vidtstrakt omkring det kompakte urbaniserede område, et landligt område, hvor landsbykerne (Pouvoirville, Saint-Simon, Saint-Martin-du-Touch, Lardenne, etc.), forlystelsesområderne (Reynerie, Purpan, etc.) og de lige nationale veje var udgangspunktet for forstadsudvikling langs sporvejslinjerne eller universitet, hospitaler eller især industrivirksomheder (patronfabrik, luftfart) så langt som til nabokommunerne (Colomiers mod vest).

I flere årtier har økonomisk dynamik og stærk demografisk vækst været årsagen til en gennemgribende ændring af infrastruktur, boliger og industrielle faciliteter (stærk kunstig isering af territoriet) med kollektive urbaniseringer (Empalot, Jolimont osv.) og to byprojekter udviklet i årene 1958 til 1970 (Le [Mirail](#) og [Colomiers](#)). 1980'erne og 1990'erne var præget af en vækst i forstædernes bolig- og ejendomsdrift, der urbaniserede et område omkring den ydre ringvej.

Toulouse kommunes territorium er sårbart over for forskellige naturkatastrofer såsom storme, sne, ekstrem kulde, hedebølger eller tørke). Herudover oversvømmelser, landbevægelser og jordskælv (meget lav seismicitet).

Den er også udsat for to teknologiske risici, nemlig den industrielle risiko og svigt af en dæmning.

Kommunen er en del af Toulouse-området med betydelig risiko for oversvømmelser, som omfatter 15 kommuner, der er berørt af risiko for overløb af [Garonne](#), en af de 18 TRI'er, der blev stoppet i slutningen af 2012 i [Adour-Garonne-bassinet](#).

Vigtige begivenheder i fortiden er den udbredte oversvømmelse af Garonne-bassinet den 23. og 24. juni 1875 (7.500 m³/s i Toulouse), som forårsagede 208 dødsfald og ødelagde 1.219 huse, og oversvømmelsen den 1. til 5. februar 1952 (3.300 m³/s) i Toulouse, som forårsagede 7 ofre.

Oversvømmelseskort blev udarbejdet for tre scenarier, nemlig hyppige (oversvømmelser med en tilbagevendende tid på 10 til 30 år), medium (returtid på 100 år til 300 år) og ekstrem (returtid i størrelsesordenen 1.000 år, hvilket sætter ethvert beskyttelsessystem i forvaring).

Kommunen er derfor blevet anerkendt som en naturkatastrofetilstand på grund af de skader, der er forårsaget af oversvømmelser og mudderskred i 1983, 1991, 2000, 2003, 2014, 2015, 2018 og 2022.

Kommunen er udsat for industriel risiko på grund af tilstedeværelsen på dens territorium af en virksomhed, der er omfattet af [det europæiske SEVESO-direktiv](#)⁸¹.

Kommunen ligger også nedstrøms for dæmningerne [Cap de Long](#) på [Neste de Couplan](#) ([Hautes-Pyrénées](#)) og [Estrade](#) ved [Ganguise](#) ([Aude](#)). Som sådan vil den sandsynligvis blive påvirket af nedsænkingsbølgen efter brud på en af disse strukturer.

Historie

Forhistorie, protohistorie

Området omkring Toulouse har været beboet siden [Nedre palæolitikum](#), men der er kun fundet spor af menneskelig beboelse fra [bondestenalderen](#) i form af en landsby, som i [Villeneuve-Tolosane](#). Andre spor af menneskelig besættelse i det ottende århundrede f.Kr. og det syvende århundrede f.Kr. er blevet fundet, som det fremgår af [nekropolen](#) i Saint-Roch-distriktet (nær [Rue du Feretra](#)), der blev udgravet i 2002.

Fra midten af det tredje århundrede f.Kr., længe før den romerske bosættelse, var det vestlige Languedoc besat af en sammenslutning af galliske folk, [Volci Tectosages](#), blandt hvilke et folk, [tolosaterne](#), bosatte sig i nærheden af Toulouse.

I det andet århundrede f.Kr. blev der skabt et [oppidum](#) på omkring hundrede hektar i [Vieille-Toulouse](#), et par kilometer syd for det nuværende Toulouse.

Stedet er sandsynligvis hovedstaden i Volci Tectosages, og det blev urbaniseret på italisk vis på en [ortogonal plan](#).

Tolosaterne opretholdt handelsforbindelser med [Spanien](#) og [Italien](#) og resten af Gallien gennem udveksling af vin, hvede og metaller. Talrige [amforaer](#) er blevet fundet og beviser styrken af disse udvekslinger.

Gallo-romersk by

[Volci-tectosages](#), der oprindeligt var allieret med [Rom](#), gjorde oprør og blev besejret af romerne i 107 f.Kr., og Toulouse ([Tolosa](#) på latin) blev romersk. Den protohistoriske by var dengang et vigtigt administrativt og militært centrum i [Narbonne-provinsen](#).

Under Augustus blev der mod slutningen af det 1. århundrede f.Kr. etableret en ny by på det sted, hvor det nuværende historiske centrum af Toulouse ligger. Gallo-romerne byggede, som i andre store byer, akvædukter samt mange bygninger, der nu er ødelagt for mange af dem,

f.eks. et [teater](#), et [amfiteater](#) med 14.000 pladser, der stadig er synligt i [Purpan-Ancely-distriktet](#), [termiske bade](#) og flere [templer](#).

Fra år 30 omgav de byen med en stor mur lavet af mursten, hvoraf dele stadig står i dag.

Ruten for de anonyme i Bordeaux går gennem regionen og nævner dette sted.

I 250 blev Toulouse præget af tortur af [Saturninus af Toulouse](#), som blev Sankt Sernin. Denne episode markerede fremkomsten af en minoritetskult i High Empire.

Det tredje og fjerde århundrede var velstående, og byen voksede. Den første [basilika Saint-Sernin](#) blev bygget i 403 med kristendommens fremkomst i regionen. Mursten bruges i vid udstrækning som byggemateriale.

Hovedstad i det visigotiske kongerige

I 413 invaderede [visigoterne](#) byen og valgte Toulouse som hovedstad i deres rige.

[Resterne af det visigotiske palads i Toulouse](#), som lå under den nuværende Place de Bologna, blev genopdaget i 1988-1989.

[Sidonius Apollinaire](#) har i detaljer gengivet pragten ved [Theoderik II's](#) hof i Toulouse. Gallo-romerne og visigoterne havde en anden kultur og religion og levede side om side i Toulouse uden at blande sig indtil 508, hvor [Klodvig](#) indtog byen efter at have besejret visigoterne i [slaget ved Vouillé](#) (i 507).

Fra den frankiske periode til revolutionen

Fra det trettende til det attende århundrede førte [capitouls kommunale annaler](#), som udgør en usædvanlig samling af portrætter af kommunale konsuler.

[Frankerne](#) blev dog ikke i Toulouse, og byen, der nu var afskåret fra Middelhavet, mistede sin indflydelse.

Den tjente hovedsagelig som en fæstning mod [Septimanien](#) mod øst og den iberiske halvø mod syd, holdt af visigoterne. Det genvandt ikke desto mindre sin uafhængighed og dannede det kortlivede kongerige Toulouse i 629 og blev derefter i det syvende og ottende århundrede hovedstad i et storfyrstendømme, hvis grænser strakte sig fra Pyrenæerne til Loire og fra Rodez til havet.

I 721 blev byen belejret af den arabiske hær, som endelig blev besejret i [slaget ved Toulouse](#) den 9. juni 721, hvilket markerede afslutningen på dens fremrykning nordpå.

I [844](#) sejlede en vikingeflåde op ad [Garonne](#) og nåede Toulouse.

I middelalderen forblev byen uafhængig i lang tid.

[Grevnen af Toulouse udvidede](#) deres domæne over det meste af Sydfrankrig.

Som vidnesbyrd om tilstedeværelsen af greverne af Toulouse blev resterne af fundamentene til grevens slot for nylig udgravet nær den sydlige port til middelalderbyen på stedet for retsbygningen. Kristendommen påtrængte sig i Toulouse, og mange kirker blev bygget. I 1096 tog pave [Urban II](#) til Toulouse for at indvie [basilikaen Saint-Sernin](#). [Saint-Étienne-katedralen](#) blev bygget i det trettende århundrede.

I 1152 blev et fælles råd for byen og faubourgerne oprettet af greven.

Dette var "[capitoulat](#)", der bestod af tolv [capitouls](#), der oprindeligt spillede en juridisk rolle. Derefter fik de magten ved at udstede forordninger, opkræve skatter, oprette en militærs og sikre orden og retfærdighed i byen.

I 1190 fik de et fælleshus mod voldene nær den nordlige port, som skulle blive [Capitol](#), der i dag er et symbol på byen. Denne periode tillod etableringen af mange kommunale friheder. Efter oprøret den 6. januar 1189 beholdt greven kun magten til at præge [penge](#) og rejse tropper i tilfælde af en trussel udefra.

Samtidig opstod et af de første aktieselskaber i historien, [Bazacle-møllerne på Garonne](#).

Samtidig lancerede pavedømmet det [albigensiske korstog](#). På trods af korsfarerlederen [Simon de Montforts](#) død og hans søn Amaurys forladelse førte fjendtlighederne til, at grevskabet Toulouse blev afhængig af det capetiske kongedømme med underskrivelsen [af Paris-traktaten](#) den 12. april 1229.

[Universitetet i Toulouse](#) blev grundlagt samme år. I 1271, da [Jeanne](#), datter af [Raimond VII](#), den sidste repræsentant for huset Saint-Gilles, døde, blev grevskabet integreret i det [franske kongelige domæne](#) og blev [til Languedoc](#).

Det var netop for at imødegå indflydelsen fra det "kathariske kætteri", som var særlig stærk i regionen, at [Dominique de Guzmán](#) i Toulouse i 1215 i [Seilhans hus](#) grundlagde ordenen af munkeprædikanter (også kaldet dominikanere). I 1365 tilskrev pave Urban V dominikanerne i Toulouse relikvierne af filosofen og teologen Sankt [Thomas Aquinas](#), en berømt dominikaner, formentlig for at kompensere byen, som var ordenens vugge, for ikke at have været i stand til at få fat i relikvierne af Sankt Dominikus selv. Disse relikvier opbevares i jakobinernes kirke.

I det fjortende århundrede blomstrede byen takket være handel og blev den fjerdestørste by i kongeriget Frankrig. Men i 1348 blev byen ramt af [den sorte død](#), som vendte tilbage i 1361 og derefter i det femtende århundrede.

Den skulle også sikre indsatsen i Hundredårskrigen og lide under røveri. Forstæderne blev ødelagt, og byen trak sig tilbage bag sine befæstninger.

Under renæssancen, fra slutningen af det femtende til det sekstende århundrede, oplevede Toulouse en periode med stor velstand takket være [pastelindustrien](#).

Det var på dette tidspunkt, hvor store private palæer som [Hôtel de Bernuy](#) eller [Hôtel d'Assézat](#) blev bygget.

Byen blomstrede og voksede på trods af den [store brand i Toulouse](#) den 7. maj 1463, som ødelagde tre fjerdedele af byen og ødelagde adskillige kirker, klostre og andre offentlige bygninger.

Den 23. december 1468 beordrede kong [Ludvig XI](#) ved sit brevpotent genoprettelsen af parlamentet og aidsretten i Toulouse, som tidligere var blevet overført til [Montpellier](#). Toulouse var den fjerde by i Frankrig, der var vært for trykpressen, i 1476.

I 1560 stødte protestanter og katolikker sammen i blodige kampe. I 1562 blev huguenotter massakreret og deres huse plyndret under uroligheder efter et edikt fra dronningen, der gav kættere tilladelse til at praktisere deres tilbedelse uden for byerne. Dette førte til en sammensværgelse mod katolikkerne og talrige sammenstød, som endte med huguenotternes nederlag i maj samme år.

I det syttende århundrede triumferede katolicismen.

Kirkerne var meget populære, og der blev oprettet mange klostre i byen. Det pro-katolske parti modsatte sig centralregeringen, især under oprøret af guvernøren i Languedoc, [Henri II de Montmorency](#), som blev henrettet i 1632 på Place du Capitole.

To symboler på byen, [Pont-Neuf](#) og [Canal du Midi](#), blev skabt i henholdsvis 1632 og 1682. [Capitol](#) blev genopbygget i det attende århundrede. I 1762 fandt [Calas-affæren](#) sted, nemlig sagen om en uretfærdigt dømt protestant fremprovokerede en berømt intervention fra [Voltaire](#).

Toulouse gik ind i revolutionen uden større vanskeligheder. Kun nogle få plyndringer og nogle få angreb på slotte fandt sted, og parlamentets magt blev respekteret, fordi den holdt byen i live.

Konflikter brød ud, da afskaffelsen af provinserne og parlamenterne og kirkereformen blev erklæret i 1790 og 1791. Byen blev frataget sin status som regional hovedstad og blev hovedstad i [Haute-Garonne](#). Jakobinerne formåede at holde den ude af det føderalistiske oprør (som var afgørende for at undgå krydset mellem vest og sydøst). På samme måde lykkedes det republikanerne i 1799 at besejre et folkeligt oprør, hvis hovedmotiv var at nægte tvungen militærtjeneste og afvise [direktoratets](#) undertrykkende politik over for præster.

Hospitallerne og tempelridderne

I begyndelsen af det tolvte århundrede bosatte [hospitallerne](#) af [Johanniterordenen](#) sig i Toulouse.

De besatte først indtil 1110 [kirken La Dalbade](#), som var afhængig af [prioren i La Daurade](#), men de blev fordrevet fra den.

Det er derfor, at de mellem 1116 og 1121 fik af [byens biskop, Amelius Raymond du Puy](#), hvis bror, [Raymond du Puy](#), var en fremtidig [superior for ordenen](#), koncession til kirken Saint-Rémi.

Denne lille kirke, som siges at være grundlagt af biskop [Germier](#), ligger på hjørnet af [gaderne Saint-Rémésy](#) og [Saint-Jean](#).

Hospitallerne øgede gradvist deres rettigheder, såsom tilladelsen til at erhverve ejendom i hele [bispedømmet Toulouse](#), den ret, som biskop [Raimond de Lautrec](#) gav i 1160 til at have en kirkegård for medlemmerne af deres orden eller den mulighed, som [greven af Toulouse Raimond V](#) gav i 1175 for at få en ovn. De fik også ret til at bygge et tårn, kendt som Tower of the Archives.

Hospitallerne konkurrerede imidlertid med tempelridderne, som etablerede deres Toulouse-hus ikke langt fra deres, i rue du Temple (nu nr. 31 rue de la Fonderie).

Men i 1307 fik [kongen af Frankrig, Filip IV den Fagre](#), tempelridderne arresteret i hele kongeriget Frankrig og deres ejendom beslaglagt. Efter at deres orden var blevet afskaffet af [koncilet i Wien](#) i 1311, blev overdragelsen af tempelordenens ejendom givet til hospitallerne det følgende år. Det var Déodat de Roaix, der i Toulouse havde ansvaret for at føre tilsyn med overdragelsen af ejendom.

Den store rigdom i Toulouse Hospitaller House gjorde det muligt for det at modtage rang af [Grand Priory](#) i 1315.

Det er placeret ved siden af [Grand Priory i Saint-Gilles](#) i spidsen af [Langue de Provence](#). Hospitaller, som blev ejere af Maison du Temple, oprettede et hospital der i 1408, kaldet Temple Hospital.

Den tidligere provinsial fik også sin bolig bygget i nabohuset (nu nr. 13 rue de la Dalbade). De udvidede også kirken (nu nr. 15 rue de la Dalbade), som dengang blev placeret under navnene Notre-Dame de la Conception og Sainte-Barbe. Bag bygningerne med udsigt over gaden er der også en kirkegård, på siden af [Garonnette](#).

Nutid

19. århundrede

Den 10. april 1814 satte [slaget ved Toulouse](#) de spansk-britiske under marskal [Wellington](#) op mod franskmændene under marskal [Soul](#), som selv om de formåede at gøre modstand, blev tvunget til at trække sig tilbage.

Den lyserøde by var derfor skueplads for det sidste fransk-engelske slag på fransk jord.

Byen sluttede sig til kong [Ludvig XVIII](#) og [restaurationen](#) efter [Napoleon I's](#) fald. Republikanerne og legitimisterne var i flertal i Toulouse, og det var vanskeligt for Ludvig-Philippes eller Napoleon III's tilhængere at kæmpe mod deres alliance af omstændigheder.

Republikanerne, især Armand Duportal, var meget aktive og i 1848 blev republikken proklameret af Henri Joly fra [balkonen på Capitol](#). I 1871 gik kommunen konkurs.

Den 23. juni 1875 oplevede Toulouse sin kraftigste oversvømmelse.

Med en strømningshastighed på 8.000^{m³} vand i sekundet (300^{m³} i normale tider) stiger Garonne til 9,47 m, oversvømmer næsten hele venstre bred og ødelægger [Empalot-broen](#), [Saint-Pierre-broen](#) og [Saint-Michel-broen](#).

Kun [Pont Neuf](#) gjorde modstand. Der var 208 dødsfald, mere end 1.200 huse ødelagt og 25.000 hjemløse.

Den 26. juni tog marskal [Mac Mahon](#) til Toulouse. Ved synet af showet udtaler han den nu berømte sætning "Så meget vand, så meget vand!".

De radikale, butiksejere og republikanske iværksættere, der blev støttet af avisen [La Dépêche du Midi](#), hvor [Jean Jaurès](#) skrev, kom til magten, og det resulterede i store byarbejder med opførelse af store gader i [Hausmann-stil](#) som rue Alsace-Lorraine og rue de Metz. Byen voksede gradvist på grund af spansk indvandring og udvandring fra landdistrikterne.

I 1856 viste jernbanens ankomst sig at være afgørende for Toulouse. Fra 1870'erne blev nogle få store arterier bygget efter parisisk model. De var omkranset af store borgerlige bygninger og husede de første stormagasiner.

Stormagasiner

På Capitole huser de nuværende Lafayette gallerier, Au printemps, Au déchets og Les grands magasins Lapersonne er de vigtigste mærker i Toulouse i slutningen af det 19. århundrede, og begyndelsen af det 20. århundrede.

Der udspillede sig hård konkurrence mellem Toulouse-butikkerne og de parisiske filialer ("Au Capitole" blev åbnet af Gompel-brødrenes Paris-France-selskab, som åbnede Dames de France i de store provinsbyer. Toulouse-folkene, hr. Bourgeat, Bessières og Oustalet, gik sammen om at udvide Lapersonne-butikkerne, som åbnede under det nye Place Esquirol, som for nylig var blevet åbnet.

20. århundrede

Under Første Verdenskrig mobiliserede militærtjenesten alle mænd, der var i stand til at gøre tjeneste ved fronten eller som reservister. Mange døde. Disse tab blev opvejet af ankomsten af italienske, spanske og polske immigranter.

Med Første Verdenskrig gik Toulouse endelig ind i den industrielle æra med krudtfabrikken og Arsenalet, som alene beskæftigede 50.000 arbejdere i 1917.

Det var også i 1917, at en industrimand fra Bagnères-de-Bigorre, [Latécoère](#), som indtil da havde fremstillet jernbanevogne, fik en stor kontrakt fra staten om bygning af fly, som markerede begyndelsen på luftfartsindustrien i Toulouse, mens byen indtil da havde været på sidelinjen af den industrielle revolution.

Men selv før Første Verdenskrig var den arbejdende befolkning talrig, hvis ikke flertallet, i denne by uden større industri (med undtagelse af statsindustrier, tobaksfremstilling, krudtfabrik og arsenal).

De mange små virksomheder, der specialiserede sig i tøj, fodtøj og andre "artikler fra Paris" (jf. [Jean-Marc Oliviers](#) værk) modsatte sig en skare af arbejdere (socialister), små uafhængige (radikale) og en befolkning med mere landlige traditioner (meget katolske).

Mellem 1906 og 1924 gav de radikale gradvist plads til kommunalsocialismen ledet af [Albert Bedouce](#) og derefter [Étienne Billières](#).

Under mandat fra Étienne Billières (1925-1935) og Ellen-Prévot (1935-1940) blev byen forvandlet ved opførelsen af store offentlige faciliteter, såsom det nuværende kommunale bibliotek på rue du Périgord, Parc des Sports, et omfattende renoveringsprogram eller oprettelse af skoler, alt sammen præget af en højtidelig og lysende art deco-stil.

Mellem sommeren og efteråret 1940 reorganiserede tysktalende landflygtige ledelsen af Tysklands Kommunistiske Parti (KPD) i Toulouse.

I slutningen af det tyvende århundrede var 9% af indbyggerne i Toulouse indvandrere, dvs. knap 70.000 mennesker, hvilket svarer til 40% af indvandrerbefolkningen i [Midi-Pyrénées](#).

Befolkningen er mere til stede i centrum, hvor der er mere end 43.000 af dem, end i forstæderne, hvor der kun er 26.000.

[Bellefontaine](#)-, [Reynerie](#)- og [Bagatelle-distrikterne](#) har mere end en tredjedel af deres befolkning, der er indvandrere, og koncentrerer 20 % af byens indvandrere.

[La Faourette](#) og [Papus](#) har hver mere end 20 % af deres befolkning, der er indvandrere. Halvdelen af immigranterne i Toulouse er af afrikansk oprindelse.

Luftfart

I mere end et århundrede blev der oprettet luftfartsfabrikker i Toulouse-regionen, hvilket definitivt markerede økonomien og den lokale historie. Disse fabrikker blev først bygget i området [Montaudran](#) (syd), Saint-Éloi (nordvest) og derefter Toulouse-Colomiers-Blagnac, på grænsen til byen.

Byen blev valgt til at blive en af landets balancerende metropoler ved at være vært for luftfarts- og rumfartsaktiviteter under decentraliseringen.

Aéropostale

I 1920'erne var Toulouse luftfartspionerernes by under påskud af [Pierre-Georges Latécoère](#), som etablerede forbindelser med [Casablanca](#) og [Dakar](#).

I 1927 blev [Aéropostale](#) skabt med figurer som [Antoine de Saint-Exupéry](#) og [Jean Mermoz](#).

[Pierre-Georges Latécoère](#) var kommet til den lyserøde by for at bygge jernbanevogne, men da krigen brød ud, fik han til opgave af regeringen at udvikle fly på dens industriområde i [Montaudran](#).

Da krigen sluttede, forblev han passioneret omkring luftfart, og hans første sted for fremstilling af vogne var nu et samleband for krigsfly.

Det var på dette tidspunkt, at han forestillede sig et kommercielt flyselskab fra Toulouse til Sydamerika.

Med Latécoère Air Lines tog han efter Første Verdenskrig først til Dakar og forsøgte derefter eventyret i Argentina. Men stillet over for mange vanskeligheder solgte Latécoère i 1927 banen til Marcel Bouilloux-Lafont, en fransk iværksætter i Brasilien, som fortsatte eventyret så langt som til Santiago de Chile under navnet Aéropostale, mens han fortsatte med at drive Montaudra-anlægget.

Fra 1920 til 1933 fulgte mere end 120 kørere hinanden på [banerne i Montaudran](#), herunder Daurat, [Jean Mermoz](#) og [Antoine de Saint-Exupéry](#). Aéropostale forbandt snart Frankrig med Sydamerika, efter at den første krydsning af [Sydatlanten](#) blev foretaget af Mermoz.

Det udviklede mange andre flyruter mellem byerne i Sydamerika, nogle gange over Andesbjergene.

[Antoine de Saint-Exupérys historier bragte](#) ham også en vis berømmelse, såsom romanen [Natteflyvning](#).

De første skridt inden for rumfart blev taget af en tidligere mekaniker [Émile Dewoitine](#), der designede de første metalfly med forruder, i 1920. Efterfølgende vil staten støtte Toulouse luftfartsindustri.

Under Anden Verdenskrig blev byen skånet for kampene, men modstanden udviklede sig stærkt. De tyske besættelsestropper forlod den den 19. august 1944, kort efter [landgangen i Provence](#).

I begyndelsen af 1960'erne kom mange hjemvendte fra [Algeriet](#) for at bosætte sig i Toulouse og føjede sig til de mange spanske republikanske eksilflygtninge, der ankom efter diktatoren [Francos](#) sejr med magt i 1939 efter den [spanske borgerkrig](#).

Airbus

I nyere historie er nye fly, nogle gange revolutionerende, blevet designet i Toulouse, såsom [Concorde](#) eller [Airbus A380](#).

Selv i dag er [Airbus](#) fortsat en nøglespiller i den lokale økonomi inden for luftfart (Airbus og [ATR](#)) og rumfart med [Airbus Defence and Space](#).

I 2013 blev Airbus Toulouse det førende industrianlæg i Frankrig med 13.217 medarbejdere.

I 2016 vil Airbus Group indvie sit universitet i nærheden af samlefabrikkerne til sine fly, nemlig et 11-etagers tårn vil have udsigt over komplekset.

I 2016 indviede Airbus Group også sit nye globale hovedkvarter i et nyt 25.000^m² stort bygningskompleks, der tidligere blev delt mellem Paris og München.

Efterkrigstidens udvikling

Byen blev valgt til at blive en af landets balancerende metropoler ved at være vært for luftfarts- og rumfartsaktiviteter under decentraliseringen.

Byen blev hurtigt præfektur for [Midi-Pyrénées-regionen](#). Antallet af indbyggere i kommunen steg meget hurtigt, fra 269.000 indbyggere i 1954 til 380.000 i 1968 og derefter 390.350 indbyggere i 1999 til 453.317 indbyggere ved udgangen af 2012.

Denne demografiske tilstrømning førte til implementering af store byplanlægningsoperationer såsom opførelsen af nye distrikter, f.eks. [Mirail](#), [Empalot](#) og [Bagatelle](#), som nu er prioriterede distrikter.

Toulouse var en af de mest aktive større franske metropoler i maj 68 med en studenterpopulation, der omfattede mange børn af spanske flygtninge.

[Den 68. maj i Toulouse](#) var der en lang strejke hos Sud-Aviation og mange selskaber, og støtte fra landdistrikterne til at forsyne en by i uorden på grund af den standsede transport.

AZF-fabrikken

Den 21. september 2001 eksploderede [AZF-fabrikken](#) og traumatiserede befolkningen i Toulouse permanent.

Denne industrielle katastrofe, den værste, Frankrig har oplevet siden 1945, dræbte 30 mennesker, sårede 2.500 og ødelagde mange bygninger og hjem, hovedsageligt i arbejderkvartererne [Mirail](#) og [Empalot](#). Teorien om en ulykke blev fastholdt af efterforskerne.

Retssagen [om AZF-fabrikskatastrofen](#) blev afholdt i 2009 og endte med en generel frifindelse. Appelsagen fandt sted i 2012. Virksomheden Grande Paroisse og dens direktør, Serge Biechlin, er blevet dømt for manddrab og appellerer til kassationsretten. Total og dets tidligere administrerende direktør blev på deres side frikendt, og teorien om en kemisk ulykke blev fastholdt.

Fabriksområdet er siden blevet jævnet med jorden og dekontamineret.

Nærliggende jord forbliver forurenede. Hidtil har forurening fra både nutidig industriel aktivitet og historie. Forurening fra Braqueville-ballastgravene tilstødende den tidligere AZF-jord⁵ er bemærkelsesværdig (anslået til mellem 4300, 5800 og 46.000 tons [nitrocellulose](#)) og har været involveret i brandstiftelse og en eksplosion den 13. december 2011 af en nærliggende fabrik af det tidligere AZF-anlæg.

Stedet er blevet sat under militær kontrol¹ efter AZF-eksplosionen og oprydningen (anslået til 40 mio. for 120.000 tonsforurenede silt) forventes at begynde i 2022.

[Toulouse Oncopole](#) blev bygget nær AZF-stedet. Projektet, der blev fremmet af kommunen og staten, begyndte i september 2006 og sluttede i 2014.

I 2021 var Toulouse den fjerdestørste kommune i Frankrig med 504.078 indbyggere (*intern* befolkning), 28.640 flere indbyggere end i 2016, og også den fjerdestørste bymæssig med 1.063.235 indbyggere (folketælling 2021, 2020-afgrænsning).

Det er det femtestørste attraktionsområde med 1.490.640 indbyggere (folketælling 2021) efter [Paris](#), [Lyon](#), [Marseille](#) og [Lille](#).

Befolkningen i byen Toulouse stiger hovedsagelig takket være en overvejende positiv migrationsbalance på grund af dens privilegerede geografiske beliggenhed, der giver den et behageligt klima, en strategisk beliggenhed mellem flere turistbassiner ([Massif Central](#), [Pyrenæerne](#), Middelhavet, [Baskerlandet](#) og [Landes Atlanterhavskyster](#).) og dets Midi-Pyrenæer-terroir, men også takket være et positivt billede af dets livskvalitet, mangfoldigheden af dets uddannelsesforløb, dets socioøkonomiske position i industrier og

tjenesteydelser med høj værditilvækst ([luftfart](#), [rumfart](#), [bioteknologi](#), [indlejrede systemer](#), [elektronik](#), [meteorologi](#)).

Byområdet Toulouse nyder også godt af den mest dynamiske demografiske vækst i de større byer i Frankrig, hvilket kan være et aktiv for udviklingen af byen. Der har dog været en opbremsning i befolkningstilvæksten inden for *bymurene* og i byområdet siden 2006, mens den bynære ring fortsætter med at ekspandere kraftigt.

I 1700 havde Toulouse mellem 40.000 og 50.000 indbyggere og rangerede som 6. til 9. i Frankrig efter befolkningstal.

Siden folketællingen i 1999 har Toulouse kommune i gennemsnit fået omkring 5.000 indbyggere om året. Men mens vækstraten var næsten 6.800 ekstra indbyggere hvert år fra 1999 til 2006, aftog den betydeligt mellem 2006 og 2011 med en gennemsnitlig vækst på knap 2.000 indbyggere om året, for at fortsætte med en hastighed på 6.150 indbyggere om året fra 2011 til 2015.

Mellem folketællingen i marts 1999 og folketællingen i januar 2008 fik byenheden Toulouse 103.846 indbyggere, dvs. 11.407 om året på grund af fortætningseffekten og kun 1.180 indbyggere i hele perioden på grund af udvidelsen af byområdets omkreds.

Byområdet Toulouse fik 237.975 indbyggere mellem disse to folketællinger, dvs. 18.525 om året på grund af fortætningseffekten og 71.247 indbyggere i hele perioden på grund af udvidelsen af dets omkreds.

Kulturelle begivenheder og festligheder

I løbet af året er byen vært for mange festivaler dedikeret til musik, dans, film, teater og litteratur.

Festivalen, der tiltrækker flest tilskuere, er [Rio Loco](#).

Temaet er [verdensmusik](#) (landet i rampelyset skifter hvert år) og finder sted hvert år i juni i byens centrum, i Parc de la [Prairie des Filtres](#), der grænser op til [Garonne](#).

Hvert efterår byder [Piano aux Jacobins-festivalen](#) på [klaverkoncerter](#) i [den jakobinske kirkes](#) kulturarvmiljø.

På samme måde er [Toulouse les Orgues](#) en international [orgelmusikfestival](#), der finder sted i oktober i flere kirker i byen.

I juni er [Johann Sebastian Bachs](#) klassiske musik i søgelyset forskellige steder i centrum, både historisk og uventet, med *Passe ton Bach d'abord*.

Andre festivaler handler om moderne musik, såsom [Les Siestes électroniques](#), en festival født i Toulouse i 2002, der nu eksporteres til Paris og udlandet, *Novelum* for moderne musik, eller *Convivencia*, hvis koncept med en omrejsende scene ser en pram sejle gennem [Canal du Midi](#) hele sommeren, fra [Sète](#) til Toulouse, til rytmen af verdensmusik.

Endelig er der den traditionelle Toulouse-festival [Grand Fénétra](#), der omfatter folkedans og musik, og den finder sted hvert år i den sidste uge af juni. I 2022 fandt den første udgave af [Rose-festivalen](#) sted på [MEET](#), skabt af rapperne [Bigflo og Oli](#) og samlede næsten 50.000 festivalgængere.

Siden 2012 er *United Kiz Toulouse Festival* blevet afholdt hvert år i juni, en festival for [kizomba](#), som er en musik- og dansegenre med oprindelse i [Angola](#), der er blevet populær i Europa.

Siden 2008 har *Tangopostale* danset i juli måned, i det fri på forskellige pladser i byen, til rytmen af den argentinske tango.

Spansksproget film er i søgelyset med *i marts Cinélatino* (tidligere *Latin American Cinema Meetings*), som finder sted i flere biografer i byen og i oktober den [iberiske](#) filmfestival i [Cinespaña](#) på [Toulouse Cinemateket](#).

Den internationale festival *Séquence Court-Métrage* sætter fokus på det korte format, mens *de italienske filmmøder i Toulouse* finder sted i april i [ABC-biografen](#).

Endelig har [Fifigrot](#), en humoristisk og skæv filmfestival, der promoveres af [Groland-holdet](#), vundet sit publikum hvert år i september.

Andre bemærkelsesværdige festivaler præger Toulouse-året.

[Printemps du Rire](#) er blevet den første europæiske comedyfestival, forvandler septemberforåret Toulouses centrum til et rum dedikeret til samtidskunst, og Forum de l'image er i april dedikeret til samtidsfotografi, Houffestival, [Words Marathon](#), i juni, ved litterære møder og forestillinger, [Occitània-festivalen](#), N7-festivalen, Inox Electronic Festival. Endelig, i maj, [Forum des langues du monde](#), skabt af [Claude Sicre](#) og [Carrefour-kulturen Arnaud Bernard](#), som er blevet efterlignet i andre byer, ærer sprogene i Frankrig og hele verden samt de kulturer, de formidler.

Flere arrangementer finder sted i kommunerne i de nærliggende forstæder, f.eks. [Marionnettissimo-festivalen](#), hvis ankerpunkt ligger i [Tournefeuille](#), men hvis flere spillesteder ligger i Toulouse.

Siden 2007 er [Toulouse Game Show](#), den største videospil- og japanske kongres i provinserne, blevet organiseret hvert år med 34.000 besøgende i 2012, som finder sted i [Beauzelle](#), i det [nye messecenter Toulouse Métropole](#).

I september bliver byen [Ramonville-Saint-Agne](#) invaderet af [gadefestivalen](#) arrangeret af ARTO-foreningen.

Endelig er året præget af forskellige kulturelle begivenheder, der er fælles for andre franske byer, såsom [Toulouse-karnevalet](#) som har eksisteret i sin nuværende form siden 1982, organiseret af Organisationskomitéen for University Carnival (COCU), eller [European Heritage Days](#).

Om sommeren udfolder *Toulouse Plage* sig ved bredden af Garonne, hvis hovedsteder er [Prairie des Filtres](#), [kajerne i Daurade](#) og det [spanske republikanske eksil](#) samt *Feria Tolosa* siden 2018, inspireret af de traditionelle [feriaer](#) i [det sydvestlige Frankrig](#).

Kulter

Katolsk

[Sankt Saturnin](#), den første [biskop af Toulouse](#) og også kendt under det forvrængende navn *Sankt Sernin*, er for katolikker og ortodokse og er byens skytshelgen.

Toulouse er hjemsted for sæde for ærkebispedømmet af samme navn og [katedralen Saint-Étienne](#).

Toulouse er opdelt i flere sogne, herunder:

- sogn i Saint-Étienne Cathedral
- Saint-Jérôme sogn

- sogn i basilikaen Saint-Sernin
- sognet Saint-Pierre des Chartreux
- studentersogn i Toulouse
- Dominikansk sogn Vor Frue af Rosenkransen
- sognet Christ-Roi
- sognet Lafourquette
- sognet Le Mirail
- Sacré-Coeur sogn
- Saint-Joseph Sogn
- sognet Saint-Nicolas
- sogne Sainte-Germaine - Sainte-Marie des Anges
- sognet Minimes
- sognet Saint-François d'Assise
- sognet Saint-Vincent de Paul
- sognet Sainte-Claire.

Ud over de almindelige steder for tilbedelse (sektionen *Religiøse bygninger*) afholdes messer i henhold til den tridentinske form af den romerske ritus i basilikaen [Saint-Sernin](#) af stiftspræster, i [Johannes Døberens kapel](#) af Kristus Kongens suveræne præsts institut.

I Toulouse er der stiftets [store seminarium i Saint-Cyprien](#), som byder seminarister velkommen fra de [kirkelige provinser Toulouse, Montpellier](#) og bispedømmerne [Aire og Dax, Bayonne, Lescar og Oloron, Saint-Flour, Avignon](#) og [Basse-Terre og Pointe-à-Pitre](#). Det blev oprettet i 1684 og har siden 1908 ligget i det tidligere kloster for [cistercienserordenen af Feuillanterne](#).

Toulouse har også givet navn til en [dominikansk](#) provins hvis centrum er klostret *St. Thomas Aquinas*, der har været til stede siden 1958 og har til huse i Impasse Lacordaire.

Dominikanernes historie i Toulouse begynder i 1215 med grundlæggelsen af af det første af deres klostre, ved det, der skulle blive [til St. Dominikus](#), og hvor relikvierne af den berømte [St. Thomas Aquinas](#) hviler. Det katolske liv i Toulouse blev også præget af det kongelige selskab af de blå bodsmænd.

Toulouse nyder også godt af et af de fem franske katolske institutter, der er velbevandrede i højere uddannelse, hvis "forfader" var det [første universitet i Toulouse](#) (1229-1793).

[Saint-Sernin-basilikaen](#) i Toulouse er den største romanske bygning i verden.

[Basilikaen Notre-Dame de la Daurade](#) siges at være den ældste Maria-kirke i verden.

Protestantisk

- Den [reformerte kirke](#) i Toulouse ([Temple du Salin](#))
- Den evangeliske reformerte kirke i Toulouse West

- Evangelisk reformert kirke
- [Toulouse Métropole Baptist Church](#)
- [Den protestantiske baptistkirke i Toulouse \(La Chapelle\)](#)
- Evangelisk protestantisk kirke i Beauregard
- Les Deux Rives Protestantiske Kirke, Toulouse - Højre bred
- Den protestantiske kirke (Saint-Cyprien) Les Deux Rives, Toulouse - Venstre bred
- Evangelisk protestantisk kirke af empalot
- Den evangeliske protestantiske kirke i Toulouse
- Den Evangeliske [Pinsekirke](#) Toulouse Minimes
- Den evangeliske kirke i Toulouse Saint-Agne
- Den mobile kirke i Toulouse
- Toulouse Internationale Kirke
- [Anglikansk](#) Den engelske Midi-Pyrénées & Aude-kirke
- [Frelsens Hær](#)
- Den kristne forsamling i Toulouse (ACT)
- Impact Christian Center
- FPMA Toulouse

Mormon

Toulouse har to sogne i [Jesu Kristi Kirke af Sidste Dages Hellige](#) (mormoner).

Ortodokse

- Rumænsk-ortodoks sogn, Sankt Antoine [Launaguets](#) kapel
- Russisk-ortodoks sogn, St. Nicholas Kirke, [Avenue de Grande-Bretagne](#)

Muslimere

- Den [store moské i Toulouse](#) ligger i den sydlige del af byen, i Empalot-kvarteret
- [Es-Salem-moskeen](#) ligger i det tidligere slot Tabar i Reynerie-distriktet.

Planer om at bygge andre moskeer er undervejs, herunder Mirail-moskeen, der er planlagt til 2016⁴.

Jødedom

Der er syv [synagoger](#) i Toulouse, herunder [Palaprat](#), den store *Hekhal* David-synagoge og synagogen i rue Rembrandt.

Buddhisme

The Dechen-Tchüling Center tilbyder forskellige aktiviteter og lærdomme relateret til buddhisme.

Antoinisme

Et tempel for [antoinistisk tilbedelse](#) ligger i eklektisk stil på rue de Cherbourg 14. Det blev indviet i 1993 og er det sidste tempel, der blev bygget af kulten.

Lokal kultur og kulturarv

Den internationale handel med pastelfarver under renæssancen kom ind i den lokale kultur som et symbol på en guldalder for Toulouse.

Lærde selskaber

Byen Toulouse har flere lærde selskaber. Det var den eneste provinsby, der havde tre kongelige akademier under [Ancien Régime](#).

- Den ældste er [Academy of Floral Games](#). Dette litterære selskab blev anerkendt som et kongeligt akademi i 1694 af [Ludvig XIV](#), det overtog fra [Consistori del Gay Saber](#), der blev grundlagt i 1323
- [Akademiet for Videnskaber, Inskriptioner og Belles-Lettres i Toulouse](#) er arving til *Société des Lanternistes*, der blev grundlagt i 1640, og som blev til *Société des Belles-Lettres* mellem 1688-1699 og derefter *Société des Sciences* fra 1729. Dette selskab gik forud for Akademiet i Paris, der først blev oprettet i 1666. Den 24. juni 1746 udstedte kong Ludvig XV breve, der oprettede *Société des Sciences de Toulouse* til *Det Kongelige Videnskabsakademi, Inskriptioner og Belles-Lettres i Toulouse*. Akademiet blev opløst ved dekret af 18. august 1793 fra nationalkonventet, før det blev genetableret den 30. oktober 1807 ved et dekret fra præfekten for Haute-Garonne.
- Det kongelige akademi for maleri, skulptur og arkitektur i Toulouse blev grundlagt ved et patent fra [Ludvig XV](#) i 1750 og undertrykt ved dekret af 18. august 1793 fra nationalkonventet. Dette akademi er ikke blevet grundlagt. Den havde overtaget tegneskolen, der blev grundlagt af [Antoine Rivalz](#) i 1726, og som [Guillaume Cammas](#) havde overtaget i 1738. [École supérieure des beaux-arts de Toulouse](#) er arving til den undervisning, der blev givet på dette akademi
- [Society of Medicine, Surgery and Pharmacy of Toulouse](#) blev oprettet i 1801 af læger, der ønskede at undervise i medicin i byen efter konventets undertrykkelse af universiteter og fakulteter
- [Lovakademiet](#) blev grundlagt i 1851
- [Det Naturhistoriske Selskab i Toulouse](#), grundlagt i 1866
- [Det geografiske selskab i Toulouse](#) blev oprettet i 1882

Steder og monumenter

Byen Toulou³. Et mærke, der var blevet efterspurgt i 2015 af den lyserøde by for at fremme kulturarv "i al dens mangfoldighed".

Byggematerialer: mursten og småsten

Toulouses arkitektur er præget af [markedsmursten](#), hvis varme orange-røde farve har givet den tilnavnet "lyserød by" (selvom dette kælenavn oprindeligt var motiveret af andre grunde).

Dette materiale blev introduceret af romerne i det 1. århundrede f.Kr., som det fremgår af ruinerne af den romerske vold på Jakobspladsen.

Efter at fremstillingen sandsynligvis ophørte i den tidlige middelalder, er genoptagelsen af murstensproduktionen på Saint-Sernin-værftet bevidnet (anden halvdel af det 11. århundrede).

Et dyrt produkt, det var i lang tid forbeholdt monumenter og prestigefyldte boliger, der skilte sig ud fra et fælles habitat lavet af træ og kolbe.

Den store brand i 1463 fik [capitouls](#) til at vedtage regler, der pressede på for at generalisere murstensbyggeri, men de blev kun langsomt fulgt op, og i slutningen af det 18. århundrede var en tredjedel af facaderne i Toulouse stadig lavet af træ.

Fra slutningen af det attende århundrede blev mursten generelt dækket med hvidt puds beregnet til at efterligne stenens tone, fordi det var blevet betragtet som et dårligt materiale.

[Pierre de Gorsse](#) i en artikel med titlen *How did our pink facades become white?*, offentliggjort i tidsskriftet *l'Auta* i maj 1942 rapporterer Capitouls bekendtgørelse dateret den 15. juni 1783, hvori det hedder, *"at alle de udvendige facader på husene i den nuværende by, i tilfælde af at de bliver bygget eller repareret i fremtiden, vil blive malet eller pudset i hvidt"*, således at *"ved at bidrage til etableringen af de gadelamper, som byen allerede er begyndt at nyde, øges den ved refleksion, massen af deres lys."*

Mursten blev hovedsageligt brugt i regionen på grund af et geologisk miljø, der ikke giver nogen kvadersten i nærheden. Det er dyrt at transportere stenene. Tværtimod er ler, der bruges til at fremstille mursten, rigeligt.

I dag fremhæves mursten som et symbol på byen. I moderne konstruktioner bruges det dog kun som dekorativ beklædning.

Ud over murstenen er arkitekturen også præget af tilstedeværelsen af småsten. Mursten og mørtel er meget dyrt, især for arbejderklassen.

Som et resultat blev der i det nittende århundrede købt et minimum af mursten, og mursten blev vekslet med rækker af småsten. Disse småsten kommer fra Garonnes mindre leje og vidner om en forfædres aktivitet, der nu er forsvundet, sandfiskeri.

Den bestod i at indsamle alluvium fra Garonne-lejet.

I dag er disse huse bygget af småsten genstand for meget betydelig ejendomsspekulation, hvilket resulterer i ublu salgspriser.

Endelig skal det bemærkes, at denne stenarkitektur ikke er specifik for Toulouse, lignende konstruktioner kan findes i hele Garonne-dalen omkring Toulouse.

Bemærkelsesværdige bygninger og offentlige steder

Ringboulevarderne udgør et af de største beskyttede områder i Frankrig (230 hektar). Arven af religiøse bygninger omfatter [basilikaen Saint-Sernin](#) og [det jakobinske kloster](#) (skib med centrale søjler lavet af palmer).

Toulouse er den franske by med flest renæssancepalæer på grund [af pastellens guldalder](#) og tilstedeværelsen i byen af [Frankrigs andet parlament](#) og de fleste interne klokkespil (fjorten af ni klokker eller mere).

På det seneste er der blevet udviklet turistattraktioner, såsom besøg på [Airbus-steder](#) (herunder [A380-samlebåndene](#)), [museet for moderne og moderne kunst \(Les Abattoirs\)](#) og [Cité de l'Espace](#).

Toulouse har mange bemærkelsesværdige bygninger.

Den mest kendte er [Capitole](#), som huser rådhuset, Salle des Illustres (hvor mesterværker af Toulouse-kunstnere fra det nittende århundrede er placeret), et operahus og et symfoniorkester samt pladsen af samme navn.

På bagsiden af [Capitol ligger Capitol-borgen](#) i en park og huser turistkontorets lokaler.

[Place Wilson](#), der ligger ved indgangen til byens centrum i bunden af Allées Jean-Jaurès, er en plads, hvis murstensbygninger er bygget koncentrisk omkring en skovklædt park. Det er et livligt sted med sine mange terrasser med barer, caféer og biografteatre.

Rygraden i byens centrum ligger omkring akse af den romerske *kardo*, den ideelle rute til at opdage de bemærkelsesværdige steder i den lyserøde by, denne akse starter fra rue du Taur (Saint-Sernin-basilikaen), derefter passerer den gennem Place du Capitole, rue Saint-Rome, rue des Filatiers og ender ved Place des Carmes. Gaderne, der udgør denne rute, er helt gågader.

Kajerne og bredderne i [Garonne](#) blev anlagt i det attende århundrede. Quai Henri-Martin og [Quai de Tounis](#), der er bygget af mursten for at dæmme op for oversvømmelserne, giver dig mulighed for at gå langs floden og opdage de gamle broer i Toulouse.

Fejlagtigt anset for at være den ældste bro i Toulouse, [Pont-Neuf](#), 220 meter lang, er ikke desto mindre et mesterværk og den første bro, der har været i stand til at modstå de mange oversvømmelser i Garonne! [Saint-Pierre-broen](#) er en metalbro fra 1987.

Lidt længere nedstrøms på Garonne ligger [Bazacle](#), et vadested, hvor de første Toulouse-beboere slog sig ned. Det danner nu et dige for at opretholde en tilstrækkelig vandstand i Garonne i sommermånedene.

På bredden af floden er [hospitalet La Grave](#) og dets kapel Saint-Joseph de la Grave synlige takket være kapellets kuppel, der er dækket af [kobber](#). I nærheden af Garonne ligger også [vandtårnet](#), som huser et [galleri med fotoudstillinger](#).

[Canal du Midi](#), der har været [på UNESCO's verdensarvsliste](#) siden 1996, og som løber gennem byen i omkring ti kilometer fra [Ponts-Jumeaux](#) til [Ramonville-Saint-Agne](#), samt [Brienne-kanalen](#), der blev besluttet af [delstaterne i Languedoc](#) i 1760, og som forbinder Garonne med Ponts-Jumeaux via [Saint-Pierre-slusen](#), er bemærkelsesværdige steder i byen.

Place de la Trinité og Rue des Filatiers er til at opdage, bemærkelsesværdig arkitektur i de private palæer og overdådige facader på bygninger. Rue des Filatiers er Calas-huset, og for enden af gaden kirken La Dalbade (Jean Calas, en protestantisk købmand fra Toulouse, blev dømt af parlamentet i Toulouse til tortur af hjulet og henrettet den 10. marts 1762 under anklagen, uden beviser, for at have myrdet en af sine sønner, der skulle være konverteret til katolicismen).

Endelig er nogle offentlige bygninger bemærkelsesværdige, såsom [Matabiau-stationen](#), der ligger ved [bredden af Canal du Midi](#), [Saint-Michel-fængslet](#) og [Niel-paladset](#), der blev bygget på de gamle befæstninger i Toulouse til indsættelsen af den franske marskal [Adolphe Niel](#). Og det [romerske amfiteater i Purpan-Ancely](#) er en af de eneste bygninger, der praktisk talt er intakte fra den romerske periode.

Historiske monumenter

Toulouse har en vigtig kulturarv, der er opført som et historisk monument.

Katolske monumenter er talrige i Toulouse, og flere er bemærkelsesværdige bygninger. Tre af dem skiller sig dog ud for deres store historiske og arkitektoniske interesse:

- [Basilikaen Saint-Sernin](#) er en kirke i sydromansk stil, hvis konstruktion hovedsageligt strakte sig fra det 11. til det tolvte århundrede, den blev indviet som [en basilika](#) i 1878. I 1998 blev det klassificeret som UNESCO's [verdensarvssted](#) som en del af [ruterne til Santiago de Compostela i Frankrig](#) og er et af de tre monumenter, der er særligt udmærket ved evaluering dokumentet vedrørende denne klassificering. Siden ødelæggelsen af klosteret i Cluny er Saint-Sernin den største romanske kirke i Frankrig, hvis ikke i Europa (måske overgået af [katedralen i Speyer](#), dog stort set genopbygget), og en af de smukkeste. Saint-Sernin er den kirke med flest relikvier i Frankrig (mere end to hundrede, inklusive seks apostle), hvilket gjorde den til et førsteklases pilgrimssted i middelalderen og fastlagde dens arkitektoniske plan med dobbelte sideskibe og ambulatorium, hvilket gør den til arketyper på de store pilgrimskirker. Kvaliteten af de romanske skulpturer gør den også til en vigtig milepæl i den romanske skulpturs historie
- [Katedralen i Saint-Étienne](#) er [katedralen](#) i Toulouse. Det skylder sit meget særlige aspekt til de forskellige arkitektoniske stilarter, der afspejler de politiske og religiøse indsatser i det trettende århundrede, hvor Toulouse mistede sin uafhængighed og vendte tilbage til kongeriget Frankrigs favn. Dens gamle skib (1210-1220), der blev bygget på tidspunktet for det [albigensiske korstog](#), er det allerførste eksempel på [sydgotisk](#), militant arkitektur, der blev betragtet som et våben i kampen mod [katharismen](#) og baseret på princippet om det fælles skib for at fremme forkyndelsen. Dette skib var sandsynligvis det bredeste i Vesteuropa (19 meter), da det stod færdigt. Koret i gotisk stil i Île-de-France stammer fra den sidste fjerdedel af det samme trettende århundrede, højere end skibet, det symboliserer og illustrerer byens tilknytning til den franske krone, som fulgte efter udryddelsen af [greverne af Toulouse](#) i 1271
- [Det jakobinske kloster](#), der ligger mellem [Garonne](#) og [Place du Capitole](#), er en klosterkonstruktion fra det trettende og fjortende århundrede, lavet udelukkende af mursten, en juvel i [Languedoc-gotisk kunst](#). Kirken har et dobbeltskib adskilt af otteogtyve meter høje søjler (heraf 22 meter til stenskakten), hvorfra ribbede hvælvinger udspringer. Den sidste søjle er et tidligt og unikt eksempel ved sit spænd af ribbede hvælvinger, der danner et "palmetræ" (1275-1292). Pave [Urban V](#) anså det for at være den smukkeste dominikanske kirke i Europa, og lod knoglerne af [Thomas Aquinas](#), den berømte dominikanske filosof og teolog, der døde i 1274, overført dertil i 1369. Thomas Aquinas blev flyttet til Saint-Sernin under revolutionen, og Thomas Aquinas' jordiske rester blev returneret til jakobinerne i 1974 i anledning af 700-året for Aquinas' død.

Andre kirker er karakteristiske, såsom:

- [Cordeliers kirke](#)
- [kirken Notre-Dame du Taur](#), som har et klokketårn
- [basilikaen La Daurade](#)
- [kirken Saint-Aubin](#)
- Skt. [Nikolaus Kirke](#)

- [kirken Notre-Dame de la Dalbade](#)
- [Augustinerklosteret](#), der huser [Augustinermuseet](#)
- [karmeliterkapellet](#), som er den eneste tilbageværende bygning af karmeliterklostret
- [Saint-Exupère-kirken](#)
- [kirken Saint-Jérôme](#), tidligere kapel for de blå bodsmænd
- den tidligere [kirke Saint-Pierre-des-Cuisines](#)
- [kirken Saint-Pierre des Chartreux](#)
- [kirken Saint-Sylve](#)
- den [gamle mølle i Amidonniers](#), som i dag huser kirken Saint-Paul.

Toulouse har også protestantiske monumenter såsom [templet på Place du Salin](#) og det gamle tempel på [rue Pargaminières](#).

Der findes også to ortodokse monumenter, såsom kirken Saint-Saturnin, der ligger [på Avenue de Lavaur](#), og [kirken Saint-Nicolas](#), der ligger [på Avenue de Grande-Bretagne](#).

Flere synagoger, hvoraf den ældste er [Palaprat-synagogen](#), og et stort nybygget forsamlingshus repræsenterer byens jødiske monumenter.

Endelig findes der flere [moskeer](#) i kommunen, såsom Entour-moskeen i Empalot-distriktet, med sin minaret, sin kuppel, sine tre niveauer på 2.100^m². Al-Rahma-moskeen, Al Hoceine-moskeen, Salam-moskeen og Abu Bakr-moskeen, der stadig er under opførelse.

Private palæer

Toulouse er den franske by med de mest private palæer fra det 16. århundrede.

Beriget af [pastelhandelen](#) under renæssancen og af [indflydelsen fra parlamentet i Toulouse](#) over et stort område, opførte mange borgerlige og lokale notabiliteter deres private palæer, ofte toppet af et tårn (et symbol på magt og et tegn på anerkendelse af byens vigtige personer).

Ud over de berømte renæssance-pastelhoteller som [Hôtel d'Assézat](#) og [Hôtel de Bernuy](#) var der også parlamentarikerne, hvis antal steg fra det sekstende århundrede og frem til revolutionen.

I byens centrum er der således mere end to hundrede private palæer eller rester af private palæer, hvoraf nogle af de mest bemærkelsesværdige er:

- [Pierre Delfaus palæ](#), 15. århundrede
- [Hôtel Dahus](#), det femtende og sekstende århundrede
- [Jean Bolés palæ](#), 15. århundrede, 16. og 18. århundrede
- [Hôtel de Boysson-Cheverry](#), hovedkvarter for [Maison de l'Occitanie](#), 15. og 16. århundrede
- [Hôtel du Vieux-Raisin](#) eller Hôtel Maynier, 1600-tallet
- [Hôtel de Pins](#), 16. århundrede
- [Thomas de Montval hotel](#), sekstende og tyvende århundrede

- [hotellet i Ulmo](#), 1600-tallet
- [Hôtel de Bernuy](#), 16. århundrede
- [Hôtel de La Mamy](#), 16. århundrede
- [Hôtel de Bruxelles](#), 16. århundrede
- Guillaume [de Bernuys palæ](#), 16. århundrede
- [Mansencal Hotel](#), 1600-tallet
- [Hôtel de Felzins](#) eller Hôtel Molinier, sekstende århundrede
- [Hôtel d'Assézat](#), som huser [Bemberg-stiftelsen](#), 16. århundrede
- [Hôtel d'Astorg et de Saint-Germain](#), 1600-tallet
- [Dumay-hotellet](#), hvor [museet i det gamle Toulouse](#), det sekstende århundrede ligger
- [Hôtel de Bagis](#) eller Hôtel de Pierre, sekstende og syttende århundrede
- [Hôtel de Chalvet](#), det syttende århundrede
- [Pierre Comères palæ](#), 17. århundrede
- [Desplats-Palaminy hotel](#), det syttende århundrede
- [Hotel Saint-Jean](#) eller Hotel of the Knights of Malta, syttende århundrede
- [Hôtel de Puymaurin](#), 17. og 19. århundrede
- [Hôtel de Nupces](#), det attende århundrede
- [Hôtel d'Andrieu de Montcalvel](#), 1800-tallet
- [Hôtel de Ciron-Fumel](#), hovedkvarter for handels- og industrikammeret i Toulouse (CCIT), hovedsagelig det attende århundrede
- [Hôtel d'Espie](#), 18. århundrede
- [Hôtel de Puivert](#), det attende århundrede
- [Hôtel de Bonfontan](#), det attende århundrede
- [Hôtel Dubarry](#), det attende århundrede.

[Gadeskilte](#) fra [Fouque Arnoux lertøjsfabrik](#).

I det nittende århundrede var orienteringsvanskelighederne så store i byens centrum på grund af tætheden af bystrukturen, at kommunen i 1815 bestilte [Fouque Arnoux lertøjsfabrik](#) på Place Saint-Sernin til at fremstille rektangulære [gadeskilte](#) med afkortede vinkler, så Toulouses beboere og besøgende kunne finde rundt.

De gule plader indikerer, at gaderne er parallelle med [Garonne](#), de hvide at de er vinkelrette. Gadenumrene starter fra Garonne. De blev erstattet i 1875 af de traditionelle hvide og blå emaljerede støbejernsplader, der i 2002 blev afsluttet af de [occitanske](#) plader.

Caféer og hoteller

Den store Café de la Comédie på Place og Boulevard Lafayette i 1890'erne.

Toulouse har mange [caféer](#), der spreder deres terrasser ud på gågaderne i byens centrum. Toulouses centrum gennemgår store forandringer med aktiviteter og nye projekter, der flytter til Carmes- og Esquirol-distriktet (gågader til fodgængere, åbning af store detailhandlere).

Flere distrikter er meget travle på solrige dage, såsom [Place Wilson](#), Place Saint-Georges, [Place Saint-Pierre](#) og Place Esquirol, rue des Filatiers ved siden af Trinité. Den store periode med caféer fandt sted fra slutningen af det nittende århundrede til første halvdel af det tyvende århundrede.

De smukkeste etableringer lå omkring Place Wilson (tidligere kendt som Square Lafayette).

I 1900 oprettede fire forretningsmænd Société anonyme des Grands Cafés og ejede fem etableringer på det tidspunkt: Lafayette, Grand Café Glacier Albighi, Grand Café des Américains, Grand Café de la Comédie og Grand Café Sion.

Grand Café des Américains var bemærkelsesværdig for sin terrasse (den største i Frankrig), hvis orkester animerede hele caféen i 1960.

Selv i dag, selv om ejendomsspekulation har fået mange af dem til at forsvinde til fordel for franchiser af nationale mærker, er nogle caféer rigtige monumenter som [på Place du Capitole](#), [Café Bibent klassificeret som et historisk monument](#) i 1978, som har en smuk 1900-dekoration og [caféen Le Florida](#), der har været åben siden 1874.

Caféer spillede en rolle under Anden Verdenskrig, fordi modstandsfolk som [Jean Cassou](#) eller oberst Cahuzac holdt møder på deres terrasser.

På det seneste er Place Saint-Pierre byens studiested med den berømte *baskiske bar* og [Chez Tonton](#) med sin pastis "ô maître".

På [Place du Capitole](#) har flere hoteller en karakteristisk arkitektur. Grand Hôtel de l'Opéra ligger på det sted, hvor det tidligere Saint-Martial College lå. Det har været et luksushotel siden 1980. På det modsatte hjørne ligger Hôtel du Grand-Balcon, som husede store navne som [Jean Mermoz](#) og [Antoine de Saint-Exupéry](#) i [Aéropostales](#) dage.

Miljøarv

Ud over bredden af Garonne og [Canal du Midi](#) nyder Toulouse godt af adskillige [grønne områder](#), der repræsenterer i alt 1.000 hektar i 2005 med 160 haver og 600 grønne punkter.

I 1998 blev byen Toulouse klassificeret som tre blomster på grund af kvaliteten af dens blomstring.

Det var i 1754, at Toulouse udviklede sin første offentlige have, [Royal Garden](#), som strækker sig ud over de gamle middelalderlige fæstningsværker.

Denne udvikling er Mondran-projektet, hvis mål var at åbne et rum for gåture, hygiejne og åbne op for brede perspektiver.

Således forvandlede denne politik med store arbejder, med Grand Rond, kajerne og facaderne langs Garonne, byen. Senere, i det nittende århundrede, blev Jardin des Plantes oprettet i Toulouse.

I 1970'erne blev der udviklet flere lokale haveprojekter i byen så tæt på indbyggerne som muligt. Samtidig gjorde byplanlægningsprojekter det muligt at skabe parker som Compans-Caffarelli, Maourine Park og [Reynerie](#) Park.

Byens parker og haver er forskellige, lige fra den [japanske have](#) i forretningsdistriktet [Compans-Caffarelli](#) til [Prairie des Filtres](#) på venstre bred af Garonne.

Andre haver som [Jardin des Plantes](#), [Grand-Rond](#) og [Jardin Royal](#) er meget gamle.

Endelig byder [Reynerie-parken](#) i udkanten på en oase af fred, mens fire grønne sportsområder har omgivet byen siden 1971 ved de fire kardinalpunkter i udkanten af byen.

Mod vest har Parc de la Ramée en 38 hektar stor sø og et 280 hektar stort grønt område. Mod syd har Côtes de [Pech-David](#) en 280 hektar stor park og rejser sig 130 meter over [Garonne](#) med udsigt over byen og industriområdet. Mod nord har Sesquières fritidsområde 117 hektar parker og en 13 hektar stor sø, hvor der er mulighed for vandski, og mod øst Argolets-parken.

Endelig skulle ombygningen af messecentrets grund på grund af flytningen gøre det muligt at skabe en ægte Toulouse Central Park, en ny "grøn lunge i byen" ifølge [Pierre Cohen](#), på øen Ramier, i hjertet af byen.

Alléer, gyder og vandveje er beplantet med mange træer. De dominerende arter er [platantræ](#) (ca. 9.000), [poppel](#) (ca. 5.000), [lind](#) (ca. 4.000), [hackberry](#) (ca. 3.000), [paraplyfyr](#) (ca. 1.500) og [cedertræ](#) (ca. 700).

Kommunen er beplantet med omkring 500.000 træer, hvoraf 160.000 administreres af kommunen. Ud over træer producerer kommunale tjenester mere end 450.000 strøplanter hvert år til byens blomstring takket være kommunale drivhuse.

Kulturarv

Toulouses kulturliv er rigt på mange bidrag.

Ud over det occitanske substrat, som stadig er aktivt i den akademiske verden (blomsterspil, en stærk tradition for lokale malere og arkitekter) og universiteter, er der en særlig kulturel situation.

I det nittende århundrede åbnede den lokale politiske situation elitens pladser (opera, konferencer, museer, sport) for alle de sociale grupper i Toulouse. Afstanden til Paris og denne mangfoldighedskultur førte til etableringen af en lokal kultur (forlæggere, sangere osv.), der var velidentificeret og videregivet af amatørpraksis beriget af forskellige [bølger af indvandring](#) (spansk under [borgerkrigen](#), pied-noir i 1960'erne, nordafrikansk i 1970'erne), men også af mangfoldigheden og ungdommen i studenterpopulationen.

Denne påstand om en tradition for kulturel blanding er kendetegnende for den lokale alternative kulturelle bevægelse (siden 1980'erne [Claude Sicre](#), for nylig [Motiveret!](#)).

Museer

Byens mange museer har en vigtig historisk arv.

[Saint-Raymond-museet](#), der ligger i nærheden af [Saint-Sernin-basilikaen](#), blev oprettet i 1892.

Det er dedikeret til antikkens kunst og arkæologi.

[Musée du Vieux Toulouse](#) er et privat museum, der udstiller antikke genstande eller dokumenter, der minder om byens fortid. [Paul-Dupuy-museet](#) præsenterer en samling af genstande relateret til grafisk og dekorativ kunst fra middelalderen til 1939. [Georges-Labit Museum](#), der ligger midt i en eksotisk have, præsenterer en samling af asiatiske kunstgenstande ([Indien](#), [Cambodja](#), [Thailand](#), [Indonesien](#), [Nepal](#), [Kina](#) og [Japan](#)) og [egyptiske](#) antikviteter indsamlet af eventyreren [Georges Labit](#).

[Musée des Augustins](#) er kunstmuseet i Toulouse, der blev oprettet i 1795. Det er det ældste museum i byen, men også i Frankrig efter Centralmuseet i Paris.

Det omfatter en samling malerier af sydstatsprimitiver, en samling af [italiensk maleri](#) og en samling malerier af [hollandske](#) og [flamske](#) malere.

Han har også en samling af [skulpturer](#).

[Hôtel d'Assézat](#) huser også [Bemberg-fonden](#), som samler en samling af bøger, malerier og skulpturer. Musée d'Art Moderne et Contemporain des [Abattoirs](#), der blev oprettet i 2000, ligger i de tidligere bygninger på byens slagteri. Den samler værker fra anden halvdel af det tyvende århundrede.

Toulouse har andre museer såsom [Museum of Medical Instruments of the Toulouse Hospitals](#), [Departmental Museum of Resistance and Deportation](#), [Southern Center of Architecture and the City](#), MATOU eller [Museum of the Poster of Toulouse](#), den eneste institution af sin art i Frankrig.

[Naturhistorisk Museum](#) genåbnede sine døre i oktober 2007 efter renovering og præsenterer rige samlinger relateret til naturvidenskab og etnologi. Endelig er det værd at nævne parken dedikeret til rummet, [Cité de l'espace](#), og den park, der er dedikeret til luftfart, [Aeroscopia](#).

Fotografi, samtidskunst og kunstgallerier

Så snart fotografiet blev opfundet af [Nicéphore Niépce](#), tog flere indbyggere i Toulouse denne nye teknik til sig.

I 1875 oprettede [Charles Fabre](#) således Toulouse Society of Photography. Han udgav også vigtige værker om fotografi såsom *Encyclopedic Treatise on Photography*. Endelig, i 1892, oprettede han en højere uddannelse i fotografi.

Under fotografen [Jean Dieuzaide's](#) tilskyndelse og med hjælp fra [Cercle photographique des XII](#) åbner byen [Toulouse Galerie du Château d'eau](#) i 1974 i en tidligere [murstenspumpestation](#) bygget i 1825.

Under ledelse af [Jean-Marc Lacabe](#) præsenterer den regelmæssigt de største internationale navne inden for fotografi samt arbejde af lovende unge europæiske fotografer. Det omfatter to udstillingsrum, et dokumentationscenter og en permanent samling, som er genstand for vandredstillinger.

Château d'eau er meget populær blandt befolkningen i Toulouse og er en symbolsk institution i Toulouses billedkunstlandskab og gør Toulouse til en af de vigtigste byer for fotografering sammen med [Arles](#) og [Chalon-sur-Saône](#).

Toulouse havde lidt for få private gallerier for samtidskunst, der tilbød et krævende program, men Sollertis-galleriet lukkede dørene i slutningen af 2012 døde Jacques Girard et par måneder senere, i marts 2013 og Exprimntl Gallery har for nylig omdannet 2/3 af sit areal til en boghandel, der er ved at tømme lager.

På samme måde varede Duplex Galleries, GHP og Lemniscate Gallery kun et par år.

Siden 2000 har [Musée des Abattoirs](#) præsenteret en vigtig samling af samtidskunst.

Siden 2001 har [Printemps de septembre](#), der er arvet fra det tidligere Printemps de Cahors og omdannet fra en festival for moderne fotografi til en festival for moderne skabelse, overtaget næsten alle Toulouses kulturelle spillesteder i et par uger hvert efterår og mere, på godt og ondt. Omdøbt til FIAT (Festival International d'Art Toulouse) i 2013 og flyttet til maj, vil

festivalen blive rekonstrueret som en biennale fra 2016, og 2015-udgaven aflyses og vendte endelig tilbage til sit oprindelige navn.

For en mere komplet oversigt over de steder, der er dedikeret til billedkunst, lad os tilføje [BBB kunstcenter](#)³⁶⁷ og [Commonplaces](#)³⁶⁸, rum for moderne kunst.

Saint-Étienne-kvarteret har også mange antikvitets-, design- og dekorationsbutikker, mens kunstauktionslokalerne er koncentreret mellem Saint-Georges og Saint-Aubin.

Teatre og forestillingshaller

Siden 1736 har byen Toulouse haft sit teater placeret inden for murene af Hôtel de Ville, der udelukkende er helliget opera og ballet, administreret af en autonom kommunal myndighed (vedlagt budget) siden 1994, [Théâtre du Capitole](#) har huset et balletkompagni bestående af 35 faste dansere samt et blandet kor bestående af 45 titulære sangere.

Toulouse har også været grobund for [gadeteaterkompagnier](#) som [Royal de luxe](#) og en hel bevægelse af [kunstnere](#) med tilknytning til den urbane scene.

Men det vigtigste teater, der hovedsageligt er dedikeret til [dramatisk kunst](#), er [Théâtre de la Cité TNT](#), som er en vigtig bygning, der åbnede i 1998 og blev bygget af arkitekten [Alain Sarfati](#).

Det har et amfiteater med 898 pladser, et lille teater med 250 pladser og et studie med 74 pladser. Det byder velkommen til op til 100.000 tilskuere om året.

To andre teatre skiller sig ud: [Théâtre de la Digue](#) og [Théâtre Garonne](#).

Den første præsenterer regionale skuespil, mens den anden er et teater beliggende i en ånd af forskning og original skabelse.

Flere scener såsom [Théâtre de la Cité](#), [Daniel-Sorano-teatret](#), [Théâtre du Pavé](#), [Grenier-Théâtre](#) er også vært for mange stykker hvert år.

Der er også nærliggende etaper som [Altigone i Saint-Orens-de-Gameville](#) eller [Odysud i Blagnac](#). [Kirken Saint-Pierre-des-Cuisines rummer](#) også et auditorium med plads til 400 personer. Amatørteaterlivet er også en vigtig aktivitet, som f.eks. betjenes af [Jules-Julien Theatre](#) eller [Théâtre du Chien Blanc](#). Andre offentlige bygninger bruges som teatre såsom [Halle aux Grains](#), [Minimes café-teater](#), [3 T café-teater](#), [Barrière de Toulouse kasino-teater](#), [Violette-teatret](#), [Grand-Rond-teatret](#) og [Fil à Plomb-teatret](#).

Toulouse har mange teatre af varierende størrelse. [Zénith de Toulouse Métropole](#) er den største koncertsal i byen.

Det er den femtestørste indendørs arena i Frankrig (9.000 mennesker), efter [Palais Omnisports de Paris-Bercy](#) (18.000), [Arena Montpellier](#) (15.000), [Grand Hall de Tours](#) (11.500) og [Zénith Strasbourg Europe](#) (10.000).

[Palais des Sports](#) i Toulouse, der blev genopbygget efter [AZF-katastrofen](#), er også en af de store haller i Toulouse.

Andre spillesteder kan rumme offentligheden, såsom [Le Bikini](#), et lille mytisk spillested i Toulouse, hvor mange kendte kunstnere har optrådt.

Rummet blev sprængt i luften under [AZF-eksplosionen](#). Dens genopbygning på [bredden af Canal du Midi](#) var oprindeligt planlagt til 2005 i en lidt større konfiguration (1.200 mennesker). I mellemtiden var [Ramonville](#) landsbyhus vært for programmet.

Den genåbnede endelig i 2007 i Ramonville Saint-Agne Canal teknologipark (500 til 1.500 pladser). Havana Café var også en lille koncertsal i [Ramonville-Saint-Agne](#), nær Toulouse, som lukkede i 2009.

Vi kan også nævne [Mandala](#), en jazzklub nær slagterimuseet, som er et lille varmt rum, hvor kunstnere som [Art Mengo](#) startede, og hvor anerkendte musikere som [Peter Erskine](#) spiller. [Cave Poésie](#), der blev grundlagt i 1968 af [René Gouzenne](#), har siden været et mekka for underholdning i alle dens former. Endelig er kirken Saint-Pierre-des-Cuisines blevet omdannet til et auditorium og en forestillingssal. Byrådet i Toulouse udgiver Toulouse Blog hvorpå vi finder programmeringen af offentlige og private haller.

Musik

Siden den 31. oktober 2023 har Toulouse været udnævnt til [Creative City of Music](#) af UNESCO.

Toulouses hymne er [La Toulousaine](#) af [komponisten Louis Deffès](#).

[Operaer](#) og [balletter](#) tilbydes af [Théâtre du Capitole](#), som huser et [balletkompagni](#) bestående af 35 faste dansere samt et blandet kor bestående af 45 titulære sangere.

[Orchestre national du Capitole](#) har opnået et internationalt ry inden for [klassisk musik](#), båret frem på den nationale scene af dirigenten [Michel Plasson](#) og placeret under [Tugan Sokhiev](#)s nuværende ledelse.

I det attende og nittende århundrede blev store stemmer som [Pierre de Jélyotte](#) og [Victor Capoul](#) dannet i Toulouse. Andre udmærkede sig som [Mady Mesplé](#), [Tony Poncet](#), [Jean-Philippe Lafont](#) og [Pierre Nougaro](#). Også bemærkelsesværdigt er orkestrets hovedresidens, [Halle aux Grains](#).

Den 13. februar 2008 fandt den 15. [Victoires de la Musique Classique](#) (den største årlige klassiske musikkoncert i Frankrig) sted på Halle aux Grains i Toulouse. Under ceremonien blev Orchestre national du Capitole rost længe og dets internationale ry som et af de bedste orkestre i verden.

[Orchestre national du Capitole](#) er også det franske orkester, der indspillede flest koncerter i løbet af 2007.

[Toulouse Chamber Orchestra](#), der blev grundlagt af [Louis Auriacombe](#) i 1953, dirigeres i øjeblikket af violinisten [Gilles Colliard](#).

Hans mange initiativer har øget indflydelsen fra dette ensemble, hvis varierede repertoire spænder fra [barok til moderne musik](#). Han optræder forskellige steder i Greater Toulouse, herunder auditoriet i [Saint-Pierre-des-Cuisines-kirken](#), Sainte-Anne-kapellet, [Utopia-biografen](#) i [Tournefeuille](#) osv.

Flere kunstnere og grupper fra Toulouse har skabt sig et internationalt ry inden for mange musikalske stilarter som [Claude Nougaro](#), [Art Mengo](#), [Diabologum](#), [Gold](#), [Images](#), [Jean-Pierre Mader](#), [Pauline Ester](#), [Les Malpolis](#), [Zebda](#) eller [Cats on Trees](#). [Rap](#) er også repræsenteret af kunstnere eller grupper som [Dadoo](#), [Fabulous Trobadors](#), [KDD](#) og mere end 200 Toulouse-rapkunstnere [ska](#) med [Spook and the Guay](#), [Beautés vulgaires](#), [metalrock](#) med [Psykup](#), [Sidilarsen](#), [Punish Yourself](#) eller [The Dodoz](#) samt [elektronisk musik](#) med [Mondkopf](#), [Electrosexual](#) og DJ [Laurent Wolf](#).

[Toulouse Regional Conservatory](#) ledes af Jean Dekyndt og er et af de største ekspertisecentre inden for musikuddannelse i Frankrig.

Forskellige etableringer spredt over hele byen underviser i instrumentale og vokale discipliner, komposition og teoretiske discipliner, koreografiske discipliner, tidlig musik samt en introduktion til scenekunst.

Byen har et stort antal bemærkelsesværdige orgler. Siden 1996 er den internationale festival *Toulouse Les Orgues* blevet afholdt hvert år.

Flere kunstnere hylder byen, såsom:

- [Claude Nougaro](#) med sin sang [Toulouse](#) (med f.eks. coverversioner af [Maurane](#) og [Patrick Sébastien](#))
- Det engelske band the [Stranglers](#) med sangen [Goodbye Toulouse](#) refererer til en forudsigelse af [Nostradamus](#)
- Det franske band [Little Bob Story](#) med *Riot i Toulouse* efter en 'episk' koncert
- [Leopold Nord](#) og [Jean-Pierre Mader](#) med sangen *Bruxelles-Toulouse*
- Toulouse-rapperne [Furax](#) og Polychrome7 med deres album "Toulouse"
- Den hollandske DJ [Nicky Romero](#) med sit electro-hit *Toulouse*
- [Medef inna Babylone](#) Garage Punk band med deres sang *Toulouse Punk*
- [Michel Jonasz](#) og hans sang *Joueurs de blues*, i 1981, hvor Toulouse blev nævnt to gange og Garonne 1 gang
- [Zebda](#) med deres sange *Toulouse* og *Matabiau*
- Toulouse-rapgruppen [KDD](#) med sangen *Quatre Brises*, der citerer de forskellige bydele i byen
- [Bigflo og Oli](#) med deres sange *Fier d'être toulousains* og *Toulouse*
- [Droogz Brigade](#) med sangen *Oh Toulouse*
- Den britiske elektroniske musikgruppe [Is Tropical](#) med deres sang *Toulouse*
- Det franske mærke Mosaic udgav en dobbelt-cd i 2006, *Toulouse en chanson*, en samling af 36 sange (1 pr. kunstner eller gruppe), hvoraf mere end halvdelen af numrene er uudgivne
- Se [flere fransksprogede sange, hvis titel indeholder navnet på byen Toulouse](#).

Gastronomi

I hjertet af den sydvestlige del af landet indtager Toulouse en strategisk position ved mødestedet mellem [Gascogne](#) og [Languedoc](#) og tæt på [Pyrenæerne](#).

Dets køkken næres af disse varierede terroirs og deres berømte produkter.

Byens restauranter serverer frem for alt mange specialiteter lavet med and (helst fedt), et symbolsk fjerkræ i regionen.

Den mest berømte ret er uden tvivl [cassoulet](#), lavet med [Toulouse-pølse](#), and og hvide bønner (tarbais).

Den er genstand for et forfædres skænderi mellem tre byer ([Castelnaudary](#), [Carcassonne](#) og Toulouse), og hvis legenden placerer cassoulets oprindelse i byen Castelnaudary under Hundredårskrigen, kan retten ikke adskilles fra Toulouses gastronomi.

Det andet symbolske produkt fra byen er [Cachou Lajaunie](#) og dens lille gule æske, som blev opfundet i 1880 af Léon Lajaunie, en farmaceut i Toulouse.

Blandt specialiteterne i Toulouse og dens region er også foie gras, [Toulouse-pølse](#) (som kan rummes eller blot spises grillet), Toulouse aillade (hvidløg, valnødder og olivenolie), [Toulouse estouffat](#) (lavet af oksekød, grøntsager, vin), Gascon-steg (andebryst fyldt med foie gras) eller [tourin](#) (hvidløgs- og løgsuppe).

Regionens must-try dessert er [æblesprød](#), og dens variant er [Gascon pastis](#), æblekager dækket med en smørret wienerbrødsbuttede.

Den traditionelle [fénétra](#) (citron-, abrikos- og mandelkage) er typisk Toulouse, men forbliver mere fortrolig. På den søde side finder vi Capitole-mursten (butterdejsslik med praline), Marquise Toulousaine (karamelpraliner), Pavé du Capitole (appelsin- eller hindbærpralin og chokoladeovertrukket ganache).

Det [violette](#) er et andet stærkt symbol, der er knyttet til byen Toulouse. Mange søde specialiteter refererer til det (krystalliserede violette kronblade, likørsluk osv.), men det fås også i form af te, eddike eller sennep. Der er et violet broderskab i Toulouse, hvor produktionen af denne blomst var meget vigtig. Violette er også en af de priser, der uddeles af [Academy of Floral Games](#) i Toulouse.

Mange restauratører fik deres stjerner i Toulouse i 1970'erne og 1980'erne, såsom Dominique Toulousy, Pierre Roudgé og Lucien Vanel. I 2000'erne bidrog store kokke som [Michel Sarran](#), Patrick Donnay og [Yannick Delpech](#) til gastronomiens indflydelse i Toulouse og det sydvestlige Toulouse.

Toulouse er hovedstaden for vinmarkerne i det sydvestlige USA. Sidstnævnte, den 4. største vingård i Frankrig med hensyn til produktion, er meget heterogen og omfatter de mere end 40 pålydende værdier, der findes i hele det store sydvestlige Frankrig, med undtagelse af Bordeaux-vine.

Disse appellationer er kendetegnet ved brugen af mange sjældne og rustikke druesorter.

Toulouse var under tilskyndelse af velhavende capitouls udgangspunkt for pramme (en type traditionel båd, der bruges til at transportere varer) med vine fra regionen til havnen i Bordeaux:

De mest kendte trosretninger i umiddelbar nærhed af byen Toulouse er [Fronton](#) (kendt som "Toulousainernes vin"), der kun producerer røde vine af den vigtigste druesort [Négrette](#) og [Gaillac](#) (herefter »vingården med 7 vine), der tilbyder rødvin, hvidvin, rosévine og mousserende vine.

Andre typiske vine fra sydvest som [Madiran](#) eller [Cahors](#) findes ofte på Toulouse-bordene, såvel som vine fra det nærliggende Languedoc som [Minervois](#) eller [Corbières](#).

Byen Toulouse ejer og producerer sin egen vin. Den ejer en vingård på [Domaine de Candie](#), der ligger i den vestlige del af Toulouse, hvor der lages hvid-, [rosé](#)- og [rødvine](#), hvoraf nogle lages på [egetræsfade](#). Denne vin er hovedsagelig anprist og markedsført i *Comté Tolosan* (eller "Comté de Toulouse").

Regionens brandy er den uundgåelige [Armagnac](#), der indtages som digestif eller bruges i det lokale køkken, især til tilberedning af kager ([croustade](#), [pastis](#) osv.).